

Hrólfs saga kraka ok kappa hans

FRÓÐA ÞÁTTUR

I. KAPÍTULI

MAÐR hét Hálfðan, en annarr Fróði, bræðr tveir ok konungasynir, ok stýrði sínu ríki hvárr þeira. Hálfðan konungr var hýrr ok hægr ok góðlyndr, en Fróði konungr var inn mesti ribbaldi. Hálfðan konungr átti þrjú börn, tvá syni ok eina dóttur. Hét hún Signý. Hún var elzt ok gift Sævil jarli. Þetta bar til tíðenda, er synir hans váru þá ungir. Hét annarr Hróarr, en annarr Helgi. Reginn hét fóstri þeira, ok unni hann sveinunum mikit. Ein ey lá þar skammt frá borginni. Bjó þar í einn karl, er Vífill hét. Hann var aldavinr Hálfðanar konungs. Hunda tvá átti Vífill karl; hét annarr Hoppr, en annarr Hó. Karl var gagnauðigr ok kunni margt í fornum fræðum, ef á hann var leitat.

Nú er þar til at taka, at Fróði konungr sitr í ríki sínu, ok öfundar hann fastliga bróður sinn, Hálfðan konung, at hann skyldi stýra Danmörk einn, en þótti sinn hluti ekki hafa orðit svá góðr. Því safnar hann saman múg ok margmenni ok heldr til Danmerkr ok kemr þar á náttar þeli, brennir þar allt ok brællir. Hálfðan konungr kemr lítilli vörn við. Er hann höndum tekinn ok drepinn, en þeir flýja, sem því við koma. En allr borgarmúgrinn varð at sverja trúnaðareiða Fróða konungi, elligar lét hann pína þá ýmisligum píningum. Reginn, fóstri Helga ok Hróars, kom þeim undan ok út í ey til Vífils karls; hörmuðu þeir mjök skaðann. Sagði Reginn þá mundi fokit í flest skjól, ef Vífill gæti eigi geymt þá fyrir Fróða konungi. Vífill segir: "Hér er við ramman reip at draga," en kvað skylda mikil til at hjálpa sveinunum. Svá tók hann við þeim ok lét í eitt jarðhús, ok váru þar optast á nætr, en á daginn viðruðu þeir út um skógarrunna karls, því at eyin var hálf skógi vaxin, ok skiljast þeir svá við Regin. Reginn átti miklar eignir í Danmörk, börn ok konu, ok sá Reginn sér eigi annat sýnna en ganga til handa Fróða konungi ok sverja honum trúnaðareiða. Lagði Fróði konungr nú allt Danmerkr ríki undir sik með sköttum ok skyldum. Gengu þar flestir nauðugir til, því at Fróði konungr var allra manna óvinsælastr, ok svá líka skattgildi hann Sævil jarl.

Eptir allt þetta unnit hægist Fróða konungi lítit, at hann finnr ekki sveinana, Helga ok Hróar. Setr hann nú geislung fyrir þá á allar síður, nærri ok fjarri, norðr ok suðr, austr ok vestr, heitr þeim stórgjöfum, sem sér kann nokkut segja til þeira, en þeim, sem þeim leyndu, ýmisligum píningum, ef þat verðr uppvíst, ok þykkist engi kunna at segja konungi til þeira. Þá lætr hann sækja vödur ok vísendamenn um allt landit ok lætr þá kanna landit upp ok ofan, eyjar ok útsker, ok finnast þeir eigi. Ok nú lætr hann sækja galdramenn, sem eptir öllu geta rýnt, því sem þeir vilja, en þeir segja honum, at eigi munu þeir á landi fæddir, en þó muni þeir eigi fjarri konunginum. Fróði konungr segir: "Víða höfum vér þeira leitat, ok þykki mér þat sízt ván, at þeir sé hér nærri, en ey er hér nálægt, þar er vér höfum ekki þrátt um leitat, ok nærri engi byggð í, nema einn fátækr karl býr þar." "Leitið þangat fyrst," sögðu galdramenninir, "því at mikil þoka ok hulda liggr yfir eyju þeiri, ok verðr oss ekki þangat auðsét um hóbýli karls þess, ok ætlum vér hann forvitra ok eigi allan, þar hann er sénn." Konungr sagði: "Þangat skal þá enn leita, ok þykki mér undr, at fiskikarl einn fátækr skal halda sveina þessa ok þora svá at halda mönnum fyrir oss."

II. KAPÍTULI

Þat var einn morgin snimma, at karlinn Vífill vaknar við ok mælir: "Margt er kynligt á ferð ok flug, ok miklar fylgjur ok máttugar eru hingat komnar í eyrna. Standið upp, Hálfðanar synir, Hróarr ok Helgi, ok haldið ykkir í skógarrunnum mínum í dag." Þeir hlupu í skóginn. Nú fór þetta eptir því, sem karl gat til, at sendimenn Fróða konungs kómu á eyrna ok leita þeira hvarvetna, sem þeim kemr í hug, ok finna hvergi sveinana. Þeim sýnist karl vera heldr skuggaligr, fara þó í burt við svá búit ok segja konungi, at þeir kunni þá ekki at finna. "Illa munu þér leitast hafa," segir konungr, "ok er karl þessi margkunnugr, ok farið nú í stað aptr sömu leið, svá at karl verði sízt við búinn til at bregða þeim undan, ef þeir eru þar." Þeir verða nú at gera svá sem konungr bauð, fara nú aptr í annat sinn til eyjarinnar. Karl mælti við sveinana: "Ekki er ykkir til setu búit, haldið til skógar sem skjótast." Sveinarnir gerðu svá. Eptir þat þustu konungsmenn at ok báðust rannsóknar, ok lætr karl allt opit fyrir þeim standa, ok finna þá hvergi um eyrna, hvar sem þeir leita, ok fara svá aptr við svá búit ok segja konungi. Fróði konungr segir: "Nú skal ekki með laufsegli lengr fara at við þenna karl. Skal ek fara sjálfr til eyjarinnar þegar á morgin," ok svá var nú gert, at konungr fór sjálfr.

Karl vaknar ok heldr mæðiliga ok sér nú enn, at skjótt muni verða til ráða at taka. Hann mælti við þá bræðr: "Þit skuluð kannast við, ef ek kalla hátt Hopp ok Hó, hunda mína. Hlaupið þá til jarðarhúss ykkar ok hafið þat at marki, at þá mun ekki friðr kominn í eyrna, ok forðið þit ykkir þar, því at Fróði, frændi ykkar, er nú sjálfr í leitinni, en hann leitar eptir lífi ykkar með alls kyns vígvélum ok brögðum, ok sé ek nú ekki, hvárt ek mun geta haldit ykkir." Karl ferr þá til strandar, ok er þá komit konungsskipit. Hann lætr sem hann sjái þat eigi ok læzt skima at fé sínu svá hvatliga, at hann lítr aldri til konungs né manna hans. Konungr býðr mönnum sínum at handtaka karl, ok svá var gert, ok var hann leiddr fyrir konung. Konungr mælti: "Þú ert mikill bragðakarl ok mjök slægligr. Segðu mér, hvar konungssynir eru, því at þat veiztu." Karl segir: "Heilir svá, herra, haldið mér ekki, því at vargrinn vill rífa í sundr fé mitt." Karl kallar þá hátt: "Hoppr ok Hó, hjálpið fénu, fyrst ek má ekki forða því." Konungr mælti: "Hvat kallar þú nú?" Karl segir: "Hundar mínir heita svá, en leiti þér nú, herra, sem yðr líkar, en ekki vænti ek þess, at konungssynir finnist hér, ok mjök undrar mik, at þér ætlið, at ek muni halda mönnum fyrir yðr." Konungr sagði: "Þú ert víst bragðakarl, en ekki munu þeir þó í öðru hirðast mega upp frá þessu, þótt þeir hafi hér áðr verit, ok væri makligt, at þú værir af lífi tekinn." Karl segir: "Þér eigið þat nú undir yðr. Hafi þér þá heldr örendi átt í eyrna, heldr en at fara svá búnir." Konungr sagði: "Eigi kann ek at láta drepa þik, en þó ætla ek, at þat sé misráðit." Ferr konungr nú heim við svá búit. Karl hittir nú sveinana ok segir nú, at þeir megi eigi lengr þar vera. "Vil ek senda ykkir til Sævils, mágs ykkar, ok munuð þit verða frægir menn, ef þit lifið lengi."

III. KAPÍTULI

Hróarr var þá tólf vetra, en Helgi tíu. Hann var þó þeira meiri ok fræknari. Þeir fara nú í burt, ok nefndist annar þeira Hamr, en annarr Hrani, hvar sem þeir kómu eða fundu menn at máli. Sveinar þessir kómu til Sævils jarls ok váru þar viku, áðr en þeir ræddu um þarvist sína við jarl. Hann sagði: "Lítit mannkaup ætla ek í ykkir vera, en ekki spara ek mat við ykkir um stundarsakir." Þar eru þeir um hríð ok eru heldr ódælir. Ekki verðr þat vitat, hvaða mönnum þeir eru eða ætt þeira. Ekki grunar jarl þá, enda gera þeir honum engan kunnugleika um hagi sína. Þat segja sumir menn, at þeir muni

með geitum vera fæddir, ok dára þá, því at þeir váru jafnan í kuflum ok tóku aldri ofan kuflshöttuna, ok ætluðu þat margir, at þeir mundu hafa geitr. Þeir eru þar upp á þriðja vetr.

Ok eitthvert sinn býðr Fróði konungr Sævil jarli til veizlu, ok er honum þar helzt grunr á, at hann muni halda sveinana fyrir tengda sakir. Jarl býst nú til ferðar ok er fjölmennr. Sveinarnir bjóðast til at fara með honum. Jarl kvað þá eigi fara skyldu. Signý, kona jarls, var ok í ferðinni. Hamr fær sér eitt ótamit trippi at ríða, er Helgi var reyndar, hleypir nú eptir liðinu ok horfir aptr til hala ok lætr sér alla vega heimskliga. Hrani, bróðir hans, fær sér reiðskjóta annan eins ok horfir réttleiðis. Jarlinn sá nú til, at þeir fara eptir sér ok fá eigi ráðit við reiðskjótana, hlupu flókatrippin aptr ok fram undir þeim, ok rekr ofan kuflhöttinn af Hrana. Þetta getr at líta Signý, systir þeira, ok kennir hún þá þegar ok grætr mjök sárt. Jarl spyr, hví hún gráti. Hún kvað þá vísu:

"Öll er orðin
ætt Skjöldunga,
lofðungs Lundar,
at limum einum;
bræðr sá ek mína
á berum sitja,
en Sævils rekka
á söðluðum."

Jarl segir: "Mikil tíðendi, ok lát eigi upp koma." Hann reið þá aptr til þeira ok bað þá aptr dragast, segir mikla smán at þeim í góðra manna föruneyti. Váru þá sveinarnir báðir gangandi. En því mælti hann svá, at hann sá við, svá at eigi mátti af hans orðum ráða, hvaða sveinar þeir væri. Þeir skotta nú við utan ok vilja ekki aptr snúa at heldr ok ríða nú í síðara lagi. Koma þeir nú til veizlunnar ok hlaupa aptr ok fram eptir höllinni. Ok eitt sinn berr þá þar at, sem Signý, systir þeira, var. Hún mælti til þeira heldr lágt: "Verið ekki í höllinni, því at lítill er þroski ykkarr." Þeir gefa ekki gaum at því. Fróði konungr hefr uppi þat mál, at hann vill láta leita at sonum Hálfðanar konungs, ok segist þeim munu mikinn sóma veita, sem sér kann at segja til þeira.

Völva ein var þar komin, sem Heiðr hét. Hana bað Fróði konungr at neyta listar sinnar ok vita, hvat hún kynni at segja til sveinanna. Gerði hann þá gilda veizlu í móti henni ok setti hana á seiðhjall einn háan. Konungr spyr þá, hvat hún sæi til tíðenda, "því at ek veit," sagði hann, "at nú mun margt fyrir þik bera, ok sé ek nú mikla gæfu á þér, ok svara mér sem skjótast, seiðkona." Hún slær þá í sundur kjöptunum ok geispar mjök, ok varð henni þá ljóð á munni:

"Tveir eru inni,
trúi ek hvárigum,
þeir er við elda
ítrir sitja."

Konungr mælti: "Hvárt eru þat sveinarnir eða þeir, sem þeim hafa bjargat?" Hún svarar:

"Þeir, er í Vífilsey
váru lengi
ok hétu þar
hunda nöfnum,
Hoppr ok Hó."

Ok í því kastaði Signý til hennar gullhringi. Hún varð glöð við sendinguna ok vill nú af bregða. "Hví varð nú svá?" sagði hún, "ok er þetta lygð ein, er ek segi, ok villist nú mjök spádómr minn allr." Konungr mælti: "Þik skal pína til sagna, ef þú vilt eigi þiggja it bezta, ok veit ek nú eigi gerr en áðr í svá miklu fjölmenni, hvat þú segir, eða hví er Signý ekki í sæti sínu, ok kann vera, at hér ráði vargar með úlfum." Konungi var sagt, at Signý væri sjúk orðin af reyk þeim, sem af ofninum legði. Sævill jarl biðr hana sitja upp ok bera sik hraustliga, -- "því at margt kann at verða sveinunum til lífs, ef þat á til at vilja, ok láttu sem sízt finna á þér, hvat sem þér þykkir, því at vér megum ekki at hafast at svá búnu at hjálpa þeim." Fróði konungr herðir nú at seiðkonu fast ok biðr hana segja it sanna, ef hún skuli ekki pínð verða. Hún gapir þá mjök, ok verðr erfiðr seiðrinn, ok nú kvað hún vísu:

"Sé ek, hvar sitja
synir Hálfðanar,
Hróarr ok Helgi,
heilir báðir;
þeir munu Fróða
fjörvi ræna, -

nema þeim sé fljótt fyrirfarit, en þat mun eigi verða," sagði hún. Ok eptir þetta stiklar hún ofan af seiðhjallinum ok kvað:

"Ötul eru augu
Hams ok Hrana,
eru öðlingar
undra djarfir."

Eptir þat hlupu sveinarnir út ok til skógar með mikilli hræðslu. Kenndi Reginn, fóstri þeira, þá ok þótti mikit um. En þat heilræði kenndi völvan þeim, at þeir skyldi forða sér, þá hún hljóp utar eptir höllinni. Ok nú biðr konungr menn upp spretta ok leita eptir þeim. Reginn slökkr nú öll ljósín í höllinni, ok heldr nú maðr á manni, því at sumir vildu, at þeir kæmist undan, ok með þetta kómust þeir til skógar. Konungr mælti: "Nærri gengu þeir nú, ok munu hér vera margir í ráðum ok brögðum með þeim, ok grimmliga skal þessa hefna, þegar tóm er til. En drekka munum vér nú mega kveldlangt, því at þeir munu því hafa fegnir orðit, at þeir hafa í burt komizt, ok munu nú fyrst leita at forða sér. Reginn gengr at byrta mönnum ok bar á þá ölit með ákafa ok margir aðrir með honum, vinir hans, svá at þar fell hverr um þveran annan niðr sofandi.

IV. KAPÍTULI

Þeir bræðr sitja nú í skóginum, sem áðr er sagt, ok er þeir höfðu verit þar um hríð, gera þeir at líta, at maðr ríðr þangat at þeim heiman frá höllinni. Þat kenna þeir allglögg, at þar er kominn Reginn, fóstri þeira. Verða þeir honum fegnir ok heilsa honum vel. Hann tekr ekki kveðju þeira, en víkr hesti sínum heim aptr þaðan at höllinni. Þeir undra þetta ok ræða um með sér, hverju þetta muni gegna. Nú snýr Reginn til þeira hestinum í annat sinn ok lætr ófrýnliga, sem þá ok þá muni hann at þeim vinna. Helgi segir: "Skynja þykkist ek, hvat er hann vill." Fór hann nú heim til hallar, en þeir eptir. "Því lætr fóstri minn svá," segir Helgi, "at hann vill ekki rjúfa eiða sína við Fróða konung, ok vill því ekki við okkr mæla, en þó vill hann gjarna hjálpa okkr."

Lundr einn stóð nærri höllinni, er konungr átti, ok sem þeir kómu þar, þá mælti Reginn við sjálfan sik: "Ef ek ætti stórar sakir við Fróða konung, skylda ek brenna upp lundinn." Ekki mælti hann fleira. Hróarr mælti: "Hvat mun þetta?" "Þat vill hann," segir Helgi, "at vit förum heim til hallarinnar ok berum at eld nema at einni útgöngu." "Hvat munum vit þat mega, ungmenni tvau, slíkt ofrefli sem fyrir er?" "Svá skal vera þó," sagði Helgi, "ok munum vit eitthvert sinn verða til at hætta, ef vit skulum hefnt geta harma okkarra." Ok svá gera þeir. Þessu næst er Sævill jarl út kominn ok allir hans menn. Hann mælti þá: "Aukum nú eldana ok veitum lið sveinum þessum. Er mér engi vandi við Fróða konung." Fróði konungr átti tvá smíði, er völundar váru at hagleik, ok hétu báðir Varr. Reginn heimti út lið sitt at hallardyrum, vini sína ok tengdamenn.

V. KAPÍTULI

Fróði konungr vaknar nú í höllinni ok blés við hátt ok mælti: "Draum hefir mig dreymdan, sveinar, ok ekki byrlihan. Mun ek segja yðr hann: Mik dreymdi þat, at mér þótti vera kallat á oss, ok var mælt svá: "Nú ertu kominn heim, konungr, ok þínir menn." Ek þóttist svara ok heldr styggt: "Heim hvert?" Þá bar kallit svá næri mér, at ek hafða veðrit af þeim, sem kallaði. "Heim til heljar, heim til heljar," sagði sá, sem kallaði, ok við þat vaknaða ek." Ok í þessu heyra þeir utar til hallardyra, at Reginn fóstri kvað vísu:

"Reginn er úti
ok rekkar Hálfðanar,
snæfir andskotar,
segið þat Fróða.
Varr sló nagla,
ok Varr höfðaði,
en varr vörum
varnagla sló."

Þá mæltu konungsmenn, er inni váru, at þetta væri lítil tíðendi, þó at Reginn væri úti eða konungssmíðir smíðuðu, hvárt sem þeir gerðu nagla eða annat smíði. Konungr mælti: "Þykkir yðr þetta engi tíðendi? Eigi mun oss at því verða. Nú mun Reginn hafa sagt oss fyrir nokkurn ótta, ok hefir hann gert mér varúðarbending, ok mun hann oss slægvittr ok brögðótttr."

Gengr konungr þá til hallardyra ok sér, at ófriðr er úti fyrir. Tekr þá höllin öll at loga. Fróði konungr spyr, hverr fyrir eldinum réði. Þeir sögðu, at honum réði fyrir Helgi ok Hróarr, bróðir

hans. Konungr býðr þeim sætt fyrir sik ok bað þá eina ráða þeira í milli, -- "ok ferr þetta óskapliga í millum vár frænda, at hvárr skal vilja vera banamaðr annars." Helgi segir: "Engi má þér trúa, ok muntu okkr síðr svíkja en Hálfðan, föður minn? Ok nú skaltu þess gjalda." Fróði konungr sneri þá frá hallardyrum ok til jarðhússmunna síns ok ætlaði svá til skógar at forða sér. Ok sem hann kemr í jarðhúsit, er þar Reginn fyrir ok ekki mjök friðligr. Snýr konungr þá aptr ok brennr þar inni ok margt lið með honum. Þar brann inni Sigríðr, móðir þeira bræðra, Helga ok Hróars, því at hún vildi ekki út ganga. Þeir bræðr þökkuðu góða liðveizlu Sævil jarli, mági sínum, ok Regin, fóstra sínum, ok öllum lýð ok gáfu mörgum góðar gjafir ok tóku svá ríkit undir sik ok alla fjárhluti, sem Fróði konungr hafði átt, lönd ok lausafé. Þeir váru ólíkt skapi farnir bræðr. Hróarr var maðr hýrr ok hægr, en Helgi hermaðr mikill, ok þótti allt meira til hans koma, ok leið nú svá fram um hríð. Ok endar hér nú Fróða þátt, en upp byrjast frá Hróari ok Helga, Hálfðanar sonum.

HELGA ÞÁTTUR

VI. KAPÍTULI

Konungr hét Norðri. Hann réð fyrir nokkurum hluta Englands. Hans dóttir hét Ögn. Hróarr var löngum með Norðra konungi honum til landvarnar ok styrktar, ok var með þeim in mesta vinátta, ok um síðir gekk Hróarr at eiga Ögn ok settist þar at ríki með Norðra konungi, mági sínum, en Helgi réð fyrir Danmörk á föðurleifð þeira. Sævill jarl réð fyrir ríki sínu ok Signý. Hrókr hét sonr þeira. Helgi konungr Hálfðanarson í Danmörk var ókvæntur. Reginn tók sótt ok deyr. Þat þotti mönnum mikill skaði, því at hann var vinsæll.

VII. KAPÍTULI

Fyrir Saxlandi réð í þann tíma ein drottning, er Ólöf hét. Hún var á þá leið sem herkonungar. Fór hún með skjöld ok brynju ok gyrð sverði ok hjálm á höfði. Þannig var henni háttat: væn at yfirliti en grimmi í skapi ok stórmannlig. Þat var mál manna, at sú væri beztr kostur í þann tíma á Norðrlöndum, er menn höfðu spurn af, en hún vildi þó engan mann eiga. Helgi konungr fréttir nú til drottningar þeirrar innar stórlátu ok þótti sér mikill frami í aukast að fá þessarar konu, hvárt sem henni væri það viljugt vel eða miðr. Ok einhverju sinni fór hann þangat með miklu herliði. Hann kom þar við land, er þessi in ríka drottning réð fyrir, ok kemr þar á óvart. Hann sendi menn sína heim til hallar ok biðr at láta segja Ólöfu drottningu, at hann vili þar veizlu þiggja með sínu liði. Sendimenn segja þetta drottningu, ok kom þetta á hana óvart, ok var engi kostur liði at safna. Tók hún þá þenna af, sem betur var, at hún býðr Helga konungi til veizlu með öllu liði sínu. Helgi konungr kemr nú til veizlunnar ok skipar háseti hjá drottningu, drekka nú bæði samt um kveldit, ok skortir þar ekki neitt, ok fann engi ógleði á Ólöfu drottningu. Helgi konungr mælti til drottningar: "Svá er háttat," sagði hann, "at ek vil, at vit drekkum brullaup okkart í kveld. Er hér nú ærit fjölmenni til þess, ok skulu vit bæði byggja eina rekkju í nótt." Hún sagði: "Of brátt, herra, þykkir mér at þessu farit, en eigi þykkir mér annarr maðr kurteisligri en þú, ef ek skal þat verða upp at taka at þýðast karlmann, enda vænti ek, at þér vilið þat eigi með svívirðingu gera." Konungr sagði, at henni væri þat makligt fyrir dramblæti sitt ok stórlæti, -- "at vit búum nú bæði saman slíka stund sem mér líkar." Hún sagði: "Kjósa munum vér hér fleiri vára vini, ok get ek nú ekki at gert, ok munu þér hljóta at ráða, ok munu þér sæmiliga til vár gera." Var þá drukkit fast um kveldit ok lengi á nótt fram, ok er drottning allkát, ok finnr engi annat á henni en hún hyggi allgott til ráðahagsins. Ok um síðir er honum fylgt til sængr, ok var hún þar fyrir. Konungr hafði drukkit svá fast, at hann fell þegar sofandi niðr í hvíluna. Drottningin neytir nú þessa ok stingr honum svefnþorn.

Ok sem allir menn eru í burtu gengnir, þá stendr drottning upp. Hún rakaði þá af honum hárit allt ok neri í tjöru. Síðan tók hún eitt húðfat ok lét þar í koma nokkur klæði. Eptir þat tekr hún konunginn ok reifar hann innan í þessu húðfati. Síðan fær hún til menn ok lætr flytja hann til sinna skipa. Hún vekr þá upp menn hans ok segir, at konungr þeira sé til skipa kominn ok vili sigla, því at nú sé kominn góðr byrr. Þeir hlupu upp, hverr sem skjótast mátti, ok váru ölóðir ok vissu ógerla, hvat þeir höfðust at. Svá kómu þeir til skipa ok sáu hvergi konunginn, en eitt húðfat sáu þeir þar komit ógurligt. Vilja þeir nú forvitnast, hvat í er, ok bíða svá konungsins, ætla hann muni koma nokkut síðar. En þá þeir hafa leyst, finna þeir þar í konung sinn svívirðiliga leikinn. Hrítr þá í burtu svefnþorninn, ok vaknar konungr þá eigi við góðan draum ok er nú í illu skapi til drottningar. En í annan stað er þat at segja, at Ólöf drottning safnar liði um nóttina, ok skortir ekki fjölmenni, ok sér

Helgi konungr sér nú ekki færi á hana at leita. Þeir heyra nú lúðragang ok herblástr á landit upp. Sér konungr, at sá muni vera vænstr at halda í burt sem skjótast. Er þá ok góðr byrr. Siglir Helgi konungr nú heim í sitt ríki með þessa sneypu ok svívirðing ok unír nú stórilla ok hugsar opt, hversu hann megi fá á drottningu hefnt.

VIII. KAPÍTULI

Ólöf drottning sitr nú í ríki sínu um hríð, ok hefir hennar ofsi ok ójafnaðr aldri verið meiri en nú. Hefir hún nú á sér varðhöld sterk eptir veizluna, sem hún gerði Helga konungi. Þetta spyrst nú víða um lönd. Þykkir öllum in mestu ódæmi, er hún skyldi hafa spottat slíkan konung. Ok eigi miklu síðar heldr Helgi skipi sínu úr landi, ok í þessari ferð kemr hann skipi sínu við Saxland, þar sem Ólöf drottning á atsetu. Hefir hún þar mikit fjölmenni fyrir. Hann leggur skipi sínu í einn leynivág ok mælti síðan við lið sitt, at þeir skyldu hans þar bíða til innar þriðju sólar, en fara þá leið sína, ef hann kæmi þá eigi apr. Hann hafði með sér kistur tvær, fullar af gulli ok silfri. Hann fær sér vándan búning yztan klæða.

Síðan ferr hann leið sína til skógar ok varðveitir þar féit, gekk síðan í burt ok í nánd við höll drottningar. Hann hittir einn þræl hennar fyrir sér ok spyr hann tíðenda burt úr landi. Hann segir frið góðan, þrællinn, ok spyr, hverr hann væri. Hann lézt vera einn stafkarl, "en þó hefir mér til handa borit mikill fjárfundr í mörkinni, ok lízt mér ráðligt at sýna þér, hvar féit er," ganga nú apr til skógar, ok sýnir honum féit, ok þykkir þrælnum mikils vert, hvert happ hann hefir sótt. "Hversu fégjörn er drottning?" segir stafkarl. Þræll segir hún væri kvenna féágjörnust. "Þá mun henni líka," segir stafkarl, "ok mun hún þykkjast þetta fé eiga, er ek hefi hér fundit, því at þetta mun land hennar. Skal nú ekki gera happ sitt at óhappi, ok skal eigi leyna fé þessu, ok skal drottning skapa mér af þann hlut, sem hún vill, ok mun mér þat bezt gegna, eða hvárt mun hún vilja þat til vinna at sækja hingat féit?" "Þat ætla ek," segir þrællinn, "ef með leynd er at farit." "Hér er men ok hringr, er ek vil gefa þér," segir karl, "ef þú kemr henni einni hingat í skóginn, en ek skal setja þar ráð við, ef henni mislíkar til þín." Þessu ráða þeir ok kaupa.

Ferr hann nú heim ok segir drottningu, at hann hafi fundit fé mikit í skógi, svá at þat er margra manna sæla, ok biðr hana skyndiliga fara með sér eptir fénu. Hún segir: "Ef þetta er satt, sem þú segir, þá mun þér verða at þessari sögn gæfa, ella höfuðbani, en þó áðr at ek hefi reynt þik at trúlyndum manni, þá mun ek trúa þessu, er þú segir." Hún sýnir nú þat, at hún sé fégjörn, ok ferr með honum á launungu á náttarþeli, svá at engi maðr veit nema þau tvau. Ok er þau koma í skóginn, er Helgi þar fyrir ok grípr hana höndum ok segir þá vera skapligan fund þeira at hefna sinnar svívirðingar. Drottning sagðist hafa illa breytt við hann, -- "ok vil ek þat nú allt bæta við þik, ok gerðu til mín brúðkaup sæmiligt." "Nei," sagði hann, "eigi skal þér þess kost. Skaltu fara til skipa með mér ok vera þar þá stund, sem mér líkar, því at ek nenni eigi fyrir metnaðar sakir at hefna þér engu, svá illa sem ek var leikinn ok háðuliga." "Þér munuð nú ráða verða at sinni," sagði hún. Konungr hvíldi hjá drottningu margar nætr. Ok eptir þat ferr drottning heim, ok er henni nú þvílíkt hefnt sem nú var sagt, ok unír hún stórilla við hag sinn.

IX. KAPÍTULI

Eptir þat heldr Helgi konungr í hernað ok var ágætr maðr. Ok er stundir liðu fram, fæðir Ólöf barn. Þat var mæ. Hún leggir á barn þat alla óstund. Hún átti hund þann, er Yrsa hét, ok þar eptir kallaði hún meyna, ok skyldi hún heita Yrsa. Hún var væn at álitu. Ok sem hún var tólf vetra gömul, skyldi hún gæta hjarðar ok aldri annat vitast en hún væri karls dóttir ok kerlingar, því at drottningin hafði svá leynt með þessu farit, at fáir menn vissu, at hún hafði barn átt ok fætt.

Svá ferr nú fram, þar til at mærin er þrettán vetra. Þá varð sá atburðr, at Helgi konungr kom þar við land ok forvitnar at hafa tíðendi af landinu. Hann hefir eina stafkarlsgervi. Hann sér við skóg einn marga hjörð, ok þar gætti ein kona ung at aldri ok svá fríð, at hann þykkist ekki hafa sét fríðari konu. Hann spyr, hvat hún heiti eða hveðrar ættar hún sé. Hún segir: "Ek em karlsdóttir, ok heiti ek Yrsa." "Óþræslig augu hefir þú," sagði hann, ok rennir hann þegar ástarhug til hennar ok sagði, at þat væri makligt, at stafkarl ætti hana, fyrst hún er karlsdóttir. Hún bað hann þat eigi gera, en hann tekr hana sem áðr ok hefr sik til skipa ok siglir síðan heim í sitt ríki. Ólöf drottning varð fláráð við þetta ok eigi heilbrjóstuð, þá er hún vissi. Lét hún sem hún vissi ei, hvat um var, ok gerði þat í hug sér, at þetta mundi Helga konungi vera til harms ok svívirðingar, en til einskis frama né yndis. Helgi konungr gerir nú brullaup til Yrsu ok ann henni mikit.

X. KAPÍTULI

Helgi konungr átti hring, er mikil ágæti fylgdi, ok þeir bræðr vildu hann báðir eiga ok Signý, systir þeira. Hróarr konungr kom eitt sinn í ríki Helga konungs, bróður síns. Gerir Helgi konungr prýðiliga veizlu í móti honum. Hróarr konungr mælti: "Þú munt vera okkar meiri maðr, en fyrir þá sök, at ek hefi staðfest mik í Norðimbralandi, þá ann ek þér vel þessa ríkis, er vit eigum báðir, ef þú vilt miðla mér nokkuru lausafé. Vil ek fá hringinn þann, sem beztr gripir er í þinni eigu ok vit vildum báðir eiga." Helgi sagði: "Eigi sómir annat, frændi, en þú eigir hringinn víst." Við þessi ummæli þeira gleðjast báðir. Fekk Helgi konungr Hróari konungi, bróður sínum, nú hringinn. Ferr nú Hróarr konungr á burt ok heim í ríki sitt ok sezt um kyrrt.

XI. KAPÍTULI

Þat bar til tíðenda, at Sævill, mágr þeira, andaðist, ok tók Hrókr, sonr hans, ríki eptir hann. Hann var grimmr maðr ok harðla ágjarn. Móðir hans segir honum mikit frá hringnum, er þeir bræðr áttu, "ok þótti mér," sagði hún, "ekki ósenniligt, at þeir bræðr minntust okkar um nokkut ríki, því at vér studdum þá í hefndum eptir föður várn, ok hafa þeir ekki minnzt þess við föður þinn né mik." Hrókr sagði: "Þú segir dagsanna ok er slíkt firnafullt, ok nú skal ek eptir leita við þá, hvern sóma várn þeir vilja gera þar fyrir." Ferr hann síðan á fund Helga konungs ok krefr hann þriðjung ríkis í Danmörk eða hringsins góða, því at hann vissi þá ekki, at Hróarr átti hann. Konungr sagði: "Þér mælið allfrekliga til ok geysistórliga. Unnu vér ríkit með hetjuskap, svá at vér lögðum vart líf í veð með atstuðning föður þíns ok Regins, fóstra míns, ok annarra góðra manna, er oss vildu lið veita. Nú viljum vér þér víst laun á gera, ef þú kannt at þekkjast, vegna frændsemi okkar, en svá mikit hefir mik kostat ríki þetta, at þat vil ek fyrir engan mun missa. En Hróarr konungr hefir nú tekit við hringnum, ok vænti ek, at hann sé ekki lauss fyrir þér."

Við þetta ferr Hrókr í burt ok unír allilla við, sækir nú á fund Hróars konungs. Hann tók við honum vel ok sæmiliga, ok er hann með honum um hríð. Ok eitt sinn, er þeir fara fyrir land fram ok lágu á firði einum, þá mælti Hrókr: "Þat þætti mér þér sómi, frændi, at þú gæfir í mitt vald hringinn góða ok minntist svá várrar frændsemi." Konungr sagði: "Svá hefi ek mikit til gefit at fá hring þenna, at ek vil hann fyrir engan mun láta." Hrókr segir: "Þá munt þú lofa mér at sjá hringinn, ok er mér á honum in mesta forvitni at vita, hvárt hann er slík gersemi sem sagt er." "Þat er þér lítil veizla," segir Hróarr, "ok skal þat víst láta eptir þér," ok fekk honum hringinn. Nú hugði Hrókr at hringnum um stund ok kallaði ekki mega ofsögn frá segja, -- "ok hefi ek enga gersemi séna slíka, ok er þat in mesta várkunn, at ykkir þykki allgóðr hringrinn. Mun þat nú bezt ráð, at hvárrgi okkar njóti ok engi annarra," fleygir síðan af hendi hringnum ok út á sjóinn, sem lengst mátti hann. Hróarr konungr mælti: "Þú ert allillr maðr." Hann lét síðan fóthöggva Hrók ok flytja svá til ríkis síns. Varð hann skjótt heill maðr, svá at greri fyrir stúfinn.

Þá safnar hann sér liði ok vill hefna sinnar skammar. Hann fær mikit lið ok kemr við Norðimbraland á óvart, þar sem Hróarr konungr var á veizlu heldr fámenntr. Hrókr leggr þegar at, ok tókst þar harðr bardagi, ok er mikill liðsmunr. Fellr þar Hróarr konungr, en Hrókr leggr undir sik landit. Hann lætr gefa sér konungsnafn. Síðan bað hann Agnar, dóttur Norðra konungs, er áðr hafði átt Hróarr konungr, frændi hans. Norðra konungi þótti nú fallit til sín mikit vankvæði, því at hann var þá maðr gamall ok lítt fallinn til at vera í baráttu, sagði nú Ögn, dóttur sinni, hvar komit var, ok lézt eigi vilja teljast undan at halda uppi bardaga, þótt hann væri gamall, ef þetta væri eigi á móti hennar skapi. Hún sagði með harmi miklum: "Víst er þetta í móti mínum vilja, en þó ek sé, at líf þitt liggr við, þá vil ek honum eigi frá vísa með því móti, at frest sé gert nokkut, því at ek er með barni, ok verðr þat mál fyrst at greiðast, ok á þat barn með mér Hróarr konungr." Nú er þetta mál borit fyrir Hrók, en hann vill frestit til gefa, ef hann skal þá auðvelligar komast at ríki ok ráðahagnum. Þykkist Hrókr hafa mjök framazt í þessari ferð, er hann hefði felldan svá frægan konung ok ríkan unnit. En í þessum svifum sendir Ögn menn á fund Helga konungs ok bað svá at láta segja honum, at hún mundi eigi koma í rekkju Hróks, ef hún væri sjálfráð ok ónauðug, -- "fyrir þá sök, at ek er með barni Hróars konungs." Sendimenn fóru ok sögðu svá sem boðit var. Helgi konungr sagði: "Þetta er vitrliga sagt hennar vegna, því at hefna mun ek Hróars, bróður míns." En Hrók grunar þetta ekkí.

XII. KAPÍTULI

Ögn drottning fæðir nú son þann, er Agnarr hét. Hann var snimma mikill ok efniligr. En er Helgi konungr spurði þetta, safnar hann liði ok ferr á fund Hróks. Tekst þar bardagi, ok svá lýkr, at Hrókr verðr handtekinn. Þá mælti Helgi konungr: "Þú ert allillr höfðingi, en því mun ek eigi drepa þik, at þér er meiri skömm at lifa við harmkvæli. Síðan lét hann brjóta fótleggi hans ok handleggi ok sendi hann svá aprt í ríki sitt, at hann var til einskis fær.

En er Agnarr Hróarsson var tólf vetra, þóttust menn ekki hafa sét þvílíkan mann, ok um alla atgervi var hann fram yfir aðra menn. Hann gerðist hermaðr svá mikill ok frægr, at hans er víða getit í fornum sögum, at hann hafi mestr kappi verit at fornu ok nýju. Hann spurðist eptir, hvar fjörðr sá væri, sem Hrókr hafði slengt hringnum utan borðs; margir höfðu eptir honum leitat með alls konar vígvélum ok náðu honum eigi. Ok svá er sagt, at Agnarr kemr skipi sínu á þenna fjörð ok mælti: "Þat væri nú snarræði at sækja eptir hringnum, ef menn hafa hér glögg mið á." Menn sögðu

honum þá, hvar honum hefði verit á sjóinn kastat. Síðan býr Agnarr sik til ok kafar í djúpit ok kemr upp ok hefir eigi hringinn. Ofan fór hann í annat sinn ok hefir eigi nát honum, er hann kemr upp. Nú mælti hann: "Slæliga er nú eptir sótt," ok fór svá niðr í þriðja sinn ok kom þá upp með hringinn. Af þessu varð hann ágætliga frægr ok frægri en hans faðir, Hróarr konungr, sitr nú í ríki sínu um vetrum, en í víkingu á sumrin ok gerðist frægr maðr ok meiri en hans faðir.

Þau Helgi konungr ok Yrsa unntust mikit ok áttu einn son, þann er Hrólfr hét, er mikill mætamaðr varð síðan.

XIII. KAPÍTULI

Ólöf drottning spyrr, at þau Helgi ok Yrsa unntust mikit ok una vel ráði sínu. Þat líkar henni ekki vel ok ferr á fund þeira. Ok sem hún kom þar við land, sendir hún orð Yrsu drottningu. Ok sem þær hittast, býðr Yrsa henni heim til hallar með sér. Hún kveðst þat eigi vilja, kveðst engan sóma eiga at launa Helga konungi. Yrsa mælti: "Óvirðuliga gerðir þú til mín, er ek var með þér. Eða kanntu nokkut at segja mér frá ætt minni, hver hún er, því at mik grunar, at eigi sé svá sem mér er til kennt, at ek væri ein karls dóttir ok kerlingar?" Ólöf sagði: "Ekki er þess örvænt, at ek kunni at segja þér nokkut þar af. Var þat mitt mesta erendi hingat, at ek vildi kunngera þér þat, eða unir þú vel við ráðahaginn?" "Já," segir hún, "ok má ek vel við una, því ek á inn ágætasta konung ok inn frægasta." "Ekki er svá gott við at una sem þér þykkir," segir Ólöf, "því at hann er faðir þinn, en þú ert dóttir mín." Yrsa mælti: "Mína ætla ek móðurina versta vera ok grimmasta, því at þetta er þau ódæmi, er eigi munu fynast um aldr." "Helga hefir þú goldit at í þessu," segir Ólöf, "ok reiði minnar, en nú vil ek bjóða þér til mín með sæmd ok virðingu ok gera til þín í alla staði eptir því, sem ek kann bezt." Yrsa segir: "Eigi veit ek, hvernig þat gefst, en eigi mun ek hér vera, þegar ek veit þessi ódæmi, sem á liggja."

Hún hittir síðan Helga konung ok segir honum, hversu þungliga er til komit. Konungr sagði: "Ærit grimma áttu móðurina, en þat vilda ek, at svá búit væri." Hún kvað ekki svá búit vera mega, at þau séu samvistum þaðan í frá. Ferr Yrsa nú með Ólöfu drottningu ok er í Saxlandi um hríð. Svá bítr þetta á Helga konung, at hann lagðist í rekkju ok var allókátr. Ekki þótti þá annarr kostur betri en þat, sem Yrsa var, en þó gerðust konungar seint til at biðja hennar, ok bar þat mest til, at aldri þótti örvænt, at Helgi kæmi eptir henni ok léti sér misþokknast, ef hún væri gift öðrum.

XIV. KAPÍTULI

Aðils hét konungr, ríkr ok ágjarn. Hann réð fyrir Svíaríki ok sat at höfuðborginni Uppsölum. Hann spyrr til þessarar konu, Yrsu, ok býr síðan skip sín. Hann ferr á fund þeira Ólöfar ok Yrsu. Ólöf gerir veizlu í móti Aðils konungi ok tekr við honum með allri list ok kurteisi. Hann biðr Yrsu drottningar sér til eiginkonu. Ólöf svarar: "Spurt muntu hafa slíkan málavöxt sem er á hag hennar, en ekki setjum vér hér syn fyrir með hennar ráði." Er nú málit borit upp fyrir Yrsu. Hún sagði svá, kallaði eigi góðu at skipta, -- "því at þú ert óvinsæll konungr." Þetta gengr þó fram, hvárt sem hún hefir haft þar um orð fleiri eða færri, ok ferr Aðils í burt með hana, ok er ekki at þessu kvaddr Helgi konungr, því at Aðils þóttist þeira meiri konungr. Ekki varð Helgi konungr varr við þetta, fyrr en þau kómu heim til Svíþjóðar. Gerir þá Aðils konungr virðuligt brullaup til hennar. Ok nú spyrr Helgi konungr þetta ok verðr nú við hálfu verr en áðr. Hann hvílir í einni útskemmu ok ekki fleiri

manna. Ólöf er nú burt ór sögunni. Þannig ferr nú fram um hríð.

XV. KAPÍTULI

En einn jólaaftan er þess getit, þá Helgi konungr er kominn í rekkju ok var veðr illt úti, at komit var við hurðina ok heldr ómáttuliga. Honum kom nú í hug, at þat væri ókonungligt, at hann léti þat úti, sem vesalt var, en hann má bjarga því; ferr hann nú ok lýkr upp dyrunum. Hann sér, at þar er komit eitthvat fátækt ok tötrugt. Þat mælti: "Vel hefir þú nú gert, konungr," ok ferr þat síðan inn í skemmu. Konungr mælti: "Ber á þik hálm ok bjarnfeldi, svá at þik kali eigi." Þat mælti: "Veittu mér rekkju þína, herra, ok vil ek hjá þér hvíla, því at líf mitt er í veði." Konungr segir: "Ríss mér hugr við þér, en ef svá er sem þú segir, þá liggðu hér við stokkinn í klæðum þínum, ok mun mik ekki saka." Hún gerir nú svá. Konungr snýr sér frá henni. Ljós brá í húsit. Ok er stund leið, varð honum litit um öxl til hennar. Þá sér hann, at þar hvílir kona svá væn, at eigi þykkist hann aðra konu fríðari sét hafa. Hún var í silkikyrtli. Hann snýr sér þá skjótt at henni með blíðu. Hún mælti: "Nú vil ek fara í burt," segir hún, "ok hefir þú leyst mik úr miklum nauðum, því at þetta var mér stjúp módur sköp, ok hefi ek marga konunga heim sótt, enda lægðu nú eigi með lýtum. Vil ek nú hér ekki lengr vera." "Nei," sagði konungr, "engi er þess kostur, at þú farir svá skjótt, ok munum vit eigi svá skilja. Skal nú gera til þín skyndibrúllaup, því at mér lízt vel á þik." "Þér hljótið at ráða, herra," sagði hún, ok svá hvíldu þau þá nótt. En um morgininn tekr hún til orða: "Með lostum hefir þú nú til mín gert, en þat skaltu vita, at vit munum barn eiga. Ger nú sem ek mæli, konungr, vitjaðu barns okkar annan vetr í þetta mund at naustum þínum, eða muntu gjalda, ef þú gerir eigi svá." Eptir þetta fór hún í burt.

Helgi konungr er nú nokkut kátari en áðr. Líða nú stundir fram, ok gefr hann at þessu engan gaum. Ok á þriggja vetra fresti verðr þat til tíðenda, at þar ríða þrír menn at því sama húsi, sem konungr sefr í. Þat var um miðnætti. Þeir fóru með mey barn ok settu þat þar niðr hjá húsinu. Kona sú tók til orða, er með barnit fór: "Þat skaltu vita, konungr," sagði hún, "at ættmenn þínir munu þess gjalda, er þú hafðir þat at engu, sem ek bauð þér. En þú nýtr þess, er þú leystir mik ór nauðum, ok vittu þat, at mær þessi heitir Skuld. Hún er okkar dóttir." Eptir þetta riðu þessir menn í burt. Þetta hafði verit ein álfkona. Aldri varð konungr varr við þessa konu síðan. Skuld vex þar upp ok er brátt grimmúðug í skaplyndi. Þat er sagt eitthvert sinn, at Helgi konungr býr ferð sína ór landi ok ætlar svá at hyggja af harmi sínum. Hrólfr, sonr hans, er eptir. Hann herjar nú víða ok vann mörg stórvirki.

XVI. KAPÍTULI

Aðils konungr sitr nú at Uppsölum. Hann átti tólf berserki, ok váru þeir honum til landvarnar ok við öllum háska ok ófriði. Helgi konungr býr nú ferð sína til Uppsala at ná í burtu Yrsu. Hann kemr þar við land. Ok sem Aðils konungr spyrr þetta, at Helgi konungr er þar kominn við land, þá spyrr hann Yrsa drottningu, hversu hún vill láta fagna Helga konungi. Hún segir: "Þú sér þar ráð fyrir, en þú veizt þat áðr, at engi er sá maðr, at mér sé meiri vandi við heldr en hann." Ok þat sýnist Aðils konungi af at bjóða honum til veizlu, en ekki ætlar hann, at þetta skuli prettalaust vera. Helgi konungr þekktist þetta, ferr til veizlu með hundrað manna, en fjöldinn er við skip niðri. Aðils konungr tekr við honum báðum höndum. Yrsa drottning ætlar at sætta konungana, ok gerir hún allt sæmiliga til Helga konungs. Helgi konungr verðr svá feginn drottningu, at hann lætr hjá sér líða allt annat. Vill hann við hana tala allar þær stundir, sem hann má nýta, ok sitja svá at veizlu.

Þat bar til tíðenda, at berserkir Aðils konungs kómu heim. Ok þegar þeir váru við land komnir, ferr Aðils konungr at finna þá, svá at ekki verða aðrir vísir. Hann biðr þá at fara á skóg þann, sem í millum borgar er ok skipa Helga konungs, ok bað þá þaðan hlaupa at Helga konungi, er hann færi til skipa sinna. "Mun ek ok senda lið til fulltings við yðr, ok skal þat koma á bak þeim, svá at þeir verði í klofanum, því at ek vil nú um trútt vinna, at Helga konung reki eigi undan, því at ek skil, at hann hefir þá ást á drottningu, at ek vil eigi hætta á tiltæki hans."

Helgi konungr sitr nú at veizlunni ok er vandliga leyndr þessu vélræði ok svá drottningin. Yrsa drottning segir Aðils konungi, at hún vill hann gefi Helga konungi stórmannligar gjafir, gull ok gersemar. Hann heitr því, en ætlaði sjálfum sér reyndar. Ferr Helgi konungr í burt við þetta, ok fylgir Aðils konungr ok drottningin honum á götu, ok skiljast þau nú drottningin ok konungarnir heldr líkliga. Ok eigi miklu síðar en Aðils konungr hafði apr horfit, urðu þeir Helgi konungr varir við ófrið, ok brestr þegar bardagi. Helgi konungr gekk vel fram ok barðist hraustliga, en fyrir ofrefli því, sem í móti var, þá fell þar Helgi konungr með góðan orðstír með mörgum sárum ok stórum, ok kom sumt liðit á bak þeim Aðils konungs, ok urðu svá á milli steins ok sleggju. Yrsa drottning varð ekki fyrr vör við en Helgi konungr var fallinn ok lokit var bardaganum. Þar fell með Helga allt þat lið, sem upp hafði gengit, en hitt flýði heim undan í Danmörk. Ok lýkr hér þætti Helga konungs.

XVII. KAPÍTULI

Aðils konungr hrósaði nú sigri ok þóttist mjök hafa framazt, er hann vann konung svá ágætan sem Helgi var ok svá víðfrægr. Yrsa drottning mælti: "Eigi er einsætt at hælast svá mjök, þótt þú hefir svikit þann mann, sem mér er mestr vandi við ok ek unna mest, ok fyrir þetta it sama verð ek þér aldri holl, ef þú átt við venzlamenn Helga konungs. Berserkjum þínum ræð ek þegar bana, er ek má, ef nokkurir eru svá vaskir, at þat vili gera fyrir mínar sakir ok sinnar snilldar." Aðils konungr bað hana at heitast ekki við sik né berserki sína, -- "því at þat skal þér eigi duga. En ek vil bæta þér föðurdauðann stórmannligum gjöfum með miklum fjárhlutum ok góðum gersemum, ef þú kannt at þekkjast." Drottning sefast við þetta ok þiggr sæmdir af konungi. Hún er þó óhæg síðan í skapsmunum, ok opt sat hún um þat at gera berserkjum mein ok svívirðu. Aldri finna menn, at drottning yrði allkát síðan eða í góðu skapi eptir fall Helga konungs, ok meira varð ósamþykki í höllinni en áðr hafði verit, ok ekki vildi drottning sæma við Aðils konung, ef hún skyldi ráða. Aðils konungr þóttist nú stórum frægr gerast, ok þykkir nú sá mestr maðr vera, er með honum er ok hans köppum. Sitr hann nú um hríð í sínu ríki ok hugsar engi muni reisa rönd við sér ok sínum berserkjum. Aðils konungr var inn mesti blótmaðr ok fullr af fjölkynngi.

SVIPDAGS ÞÁTTUR

XVIII. KAPÍTULI

Einn bóndi er nefndr Svipr. Hann bjó í Svíþjóð fjarri öðrum mönnum. Hann var ríkr at fé ok hafði verit inn mesti kappi ok eigi í öllu þar hann var séðr, ok kunnir hann margt fyrir sér. Þrjá átti hann syni, sem hér eru nefndir. Hét einn Svipdagr, annarr Beigaðr, þriði Hvítserkr. Hann var þeira elztr. Allir váru þeir miklir fyrir sér, sterkir ok vænir at áliti. Ok er Svipdagr var átján vetra gamall, sagði hann svá til föður síns einn dag: "Dauflig er vár ævi at vera hér við fjöll uppi í afdölum ok óbyggðum ok koma aldri til annarra manna né aðrir til vár. Væri hitt meira snarræði at fara til Aðils konungs ok ráðast í sveit með honum ok hans köppum, ef hann vildi við oss taka." Svipr karl svarar: "Ekki sýnist mér þetta ráðligt, því at Aðils konungr er grimmligr maðr ok ekki heill, þótt hann láti fagrt, en menn hans öfundarfullir ok þó miklir fyrir sér, en víst er Aðils konungr ríkr maðr ok frægr." Svipdagr segir: "Hætta verðr á nokkut, ef menn skulu fá frama, ok má þat eigi vita, fyrr en reynt er, hvar gifta vill til snúast, ok víst vil ek hér eigi sitja lengr, hvat sem annat fyrir liggr." Ok sem hann var í þessu ráðinn, þá fekk faðir hans honum öxi mikla, væna ok bitrliga. Hann mælti þá við son sinn: "Vertu óágjarn við aðra, láttu eigi stórliga, því at þat er illt til orðs, en ver hendr þínar, ef á þik er leitit, því at þat er mikilmannligt at dramba lítit yfir sér, en gera mikil afdrif, ef hann kemr í nokkura raun." Hann fær honum öll herklæði vönduð ok góðan hest.

Svipdagr ríðr nú í burt, ok at kveldi kemr hann at borg Aðils konungs. Hann sér, at leikar eru úti fyrir höllinni, ok sitr Aðils konungr á miklum gullstóli ok berserkir hans hjá honum. Ok sem Svipdagr kemr at skíðgarði, var borgarhliðum læst, því at þat var þá siðr at biðja leyfis inn at ríða. Svipdagr hefir ekki starf fyrir því, brýtr þegar upp hliðit ok ríðr svá í garðinn. Konungr mælti: "Þessi maðr ferr ógætiliga, ok hefir þessa aldri fyrr verit freistat. Kann vera at hann eigi mikit undir sér, ok varðaði eigi, þótt hann reyndi þat." Berserkir ygdust þegar mjök, ok þótti þeim hann láta heldr stórliga. Svipdagr ríðr fyrir konung ok kveðr hann vel; kunnir hann á því góða list. Aðils konungr spyr, hvern hann væri. Hann segir til sín. Konungr kannast skjótt við hann, ok ætluðu allir hann mundi vera in mesta kempa ok mikils háttar. Leikrinn var eigi at síðr drifinn. Sezt Svipdagr á tré eitt ok horfir á leikinn. Berserkir líta illa til hans, ok nú mæla þeir til konungs, at þeir muni freista hans. Konungr segir: "Þat hygg ek, at hann sé ekki lítill fyrir sér, en vel þykki mér, þótt þit reynið, hvárt hann er slíkr sem hann þykkist."

Síðan drífa menn inn í höllina. Berserkir ganga til Svipdags ok spyrja, hvárt hann sé kappi nokkurr, er hann lætr svá stórliga. Hann sagðist vera slíkr sem nokkurr þeira einn. Ok við þessi orð hans óx þeim móðr ok kapp, en konungr bað þá vera kyrra um kveldit. Berserkir ygdust ok grenjuðu hátt ok mæltu til Svipdags: "Þorir þú at berjast við oss? Ok þarftu þá fleira í frammi at hafa en stóryrði ein ok dramblæti, ok vilju vér reyna, hversu mikit þar er fyrir, sem þú ert." Hann segir "Því vil ek játa at berjast við einn í senn ok vita svá, ef meira vildi at vinnast. Konungi þótti allvel, þótt þeir reyndi með sér. Yrsa drottning mælti: "Þessi maðr skal hér velkominn." Berserkir svöruðu henni: "Vissu vit þat fyrir, at þú vilt oss alla í helju, en heldr erum vér máta meiri en vér föllum við orð ein eða illan vilja." Drottning sagði, at ekki yrði at því, at konungr reyndi þat, hvat hann ætti, -- "þar sem þér eruð, er hann trúir svá mjök á yðr." Sá berserkr, sem fyrir þeim var, mælti: "Ek skal setja þik ok semja dramblæti þitt, svá at vér skulum óhræddir vera fyrir honum."

XIX. KAPÍTULI

Ok um morguninn tókst þar hörð hólmganga, ok skorti þar eigi stór högg. Sáu þat allir, at þessi inn komni kunni sverði at beita með miklu afli, ok hrökk berserkrinn allr undan fyrir honum, ok drepr hann þar. Ok þegar vill annarr drepa hann ok hefna hans, ok fær hann slíka för, ok eigi léttir hann fyrr en hann hefir drepit þá fjóra. Þá mælti Aðils konungr: "Mikinn skaða hefir þú mér gert, ok þess skaltu nú gjalda," ok bað menn upp standa ok drepa hann. Í annan stað fær drottning sér lið ok vill veita honum ok kvað konung mega þat sjá, at miklu meira ágæti væri at honum einum en öllum þeim berserkjum. Kemr nú drottning griðum á með þeim, ok þykkir öllum Svipdagr vera mikill afreksmaðr. Sitr hann nú á bekk annan gagnvart konungi með ráði Yrsu drottningar.

Ok sem náttar, litast hann um ok þykkist enn oflítit hafa at gert við berserki ok vill egna til fundar við þá, ok þykkir honum þat líkligt, er þeir sjá hann einn saman, at þeir muni snúa at honum. Ok þat gekk eptir því, sem hann ætlaði, því at þegar berjast þeir. Ok þá kemr konungr at, er þeir höfðu barizt um hrið, ok skilr þá. Eptir þat gerir konungr berserki útlæga, þá sem eptir váru, er þeir báru eigi af einum manni allir, ok lézt eigi fyrr vitat hafa, at þeir væri svá litlir fyrir sér nema í orðum einum drembiligum. Þeir verða nú í burt at fara, en heitast nú at herja á ríki Aðils konungs. Konungr lézt aldri hirða um heitingar þeira ok kvað enga dáð í bikkjum þeim. Fara þeir nú í burt með skömm ok svívirðing. Aðils konungr hafði þó eggjat þá raunar í fyrstunni at ganga at honum ok drepa hann, þá þeir sæi Svipdag einn ganga ór höllinni, ok hefna sín svá, at drottning yrði ekki vör við. Svipdagr hafði þó drepit einn, þá konungr kom til at skilja þá. Aðils konungr biðr nú Svipdag veita sér eigi minna lið nú en áðr, er honum veittu allir berserkir, -- "allra helzt at drottning vill, at þú sért í staðinn berserkjanna." Þar er nú Svipdagr nokkura hrið.

XX. KAPÍTULI

Nokkuru síðar er konunginum sögð hersaga, at berserkir hafa þá fengit sér lið mikit ok herja á land hans. Aðils konungr biðr nú Svipdag at rísa í móti berserkjum ok kallar þat vera hans skyldu ok kveðst skyldu fá honum svá mikit lið sem hann þyrfti. Ekki er honum um þat at vera fyrirmaðr hersins, en vill fara með konungi þangat, sem hann vildi. Konungr vildi ekki annat en hann sé fyrirmaðr. Svipdagr segir: "Þá vil ek þiggja tólf manna líf af yðr, þá ek vil." Konungr segir: "Því vil ek játa þér." Eptir þat ferr Svipdagr til orrostu þessarar, en konungr sitr heima. Hann hefir mikit lið. Svipdagr lét gera herspora ok kasta niðr, þar sem orrostustaðrinn var markaðr, ok með mörgum öðrum brögðum lét hann þar um búa. Þar tekst orrosta ok harðr bardagi, ok hrökk fyrir mjök lið víkinga, ok fá þeir illt af, er þeir kenna hersporanna. Þar var drepinn berserkr einn ok fjöldi liðs, en þat flýði til skipa, sem eptir lifði, ok svá í burt.

Svipdagr kemr nú heim til Aðils konungs ok á nú sigri at hrósa. Aðils konungr þakkar honum vel sinn framgang ok landvörn. Yrsa drottning mælti: "Víst er þat rúm betur skipat, er slíkr drengr sitr í sem Svipdagr er, en þá berserkir þínir skipuðu þat." Konungr sannar þat. Berserkir safna nú liði aprt, þeir sem undan kómust, ok herja enn á ríki Aðils konungs. Ok enn skorar konungr á Svipdag at ganga í móti þeim ok kveðst mundu fá honum frítt lið. Svipdagr ferr til orrostu ok hefir nú þriðjungs minna lið en berserkir. Aðils konungr hét at koma til móts við hann með hirðina. Svipdagr hafði þá enn skjótara brugðit við en berserkir hugðu. Ok nú hittast þeir, ok tekst þar hörð orrosta. Aðils konungr safnar liði ok hafði ætlat at koma í opna skjöldu berserkjum.

XXI. KAPÍTULI

Þar er nú til at taka, at Svipr karl er. Hann vaknar einn tíma af svefni sínum ok blæss mæðiliga ok mælti til sona sinna: "Þurfa þykkist nú Svipdagr liðs við, bróðir ykkarr, því at hann heldr bardaga ekki langt heðan ok á við mikinn liðsmun, ok misst hefir hann auga sitt annat ok hefir þó mörg sár önnur, en fellt hefir hann þrjá berserki, ok nú eru eptir aðrir þrír." Þeir bræðr bregða við skjótt ok vápna sik, fara síðan þangat, sem orrostan er, ok höfðu víkingar lið hálfu fleira. Svipdagr hafði mikit af sér gert ok er þó þá sárr mjök ok úr honum annat augat. Er þá drepit lið hans at handamáli, en konungr kemr ekki til liðs við hann. Ok sem þeir bræðr hans koma til orrostu, þá ganga þeir vel fram ok þar at, sem berserkir eru fyrir. Svá fór leikr með þeim, at berserkir falla þar allir fyrir þeim bræðrum. Snýr nú skjótt mannfali í lið víkinga, ok þeir, sem lífit þágu, gengu á hendr þeim bræðrum. Ok eptir þetta fara þeir á fund Aðils konungs ok sögðu honum þessi tíðendi. Konungr þakkar þeim vel þrekvirki þetta. Svipdagr hafði fengið tvau sár á höndum. Hann hafði mikil sár á höfði ok var einsýnn alla ævi síðan. Liggr hann um hríð í sárum þessum, ok græddi Yrsa drottning hann.

En þá hann var orðinn vel heill, þá sagði hann konungi, at hann vildi í burtu þaðan. "Vil ek sækja heim þann konung, er meiri sóma vill til vár gera en þú, konungr. Illa hefir þú launat mér landvörn ok slíkan sigr sem vér höfum yðr unnit." Aðils konungr bað hann heima vera ok lézt mundu gera allvel til þeira bræðra ok kvaðst enga skyldu meta fram yfir þá. Svipdagr vill ekki annat en ríða burt ok mest fyrir þat, at Aðils konungr kom eigi fyrr til bardagans en lokit var, því at hann var tvískiptur í, hvárr sigrinn hlyti, Svipdagr eða berserkir, því at konungr var þá í skógi einum ok horfði þaðan á leik þeira ok átti kost at fara, þegar hann vildi, en honum þótti raunar ekki máli skipta, þótt Svipdagr fengi ósigr ok styngi niðr nösum.

XXII. KAPÍTULI

Nú búast þeir bræðr í burt, ok stoðar ekki at hamla þeim. Aðils konungr spyr eptir, hvert þeir ætli at fara. Þeir kváðust ekki svá ráð hafa gert fyrir því -- "en skilja munu vér at sinni. Vil ek nú kynna mér annarra manna siðu ok konunga, en eldast eigi hér í Svíþjóð." Þeir ganga nú til hesta sinna ok þakka drottningu vel þann sóma, sem hún hafði gert til Svipdags, stíga nú á hesta sína ok ríða alla sína leið, þar til er þeir koma til föður síns, ok spyrja hann ráða, hvat upp skal taka, -- "eða hvat skulum vér af snúa?" Hann kallaði þat mestan frama at vera með Hrólfi konungi í Danmörk ok köppum hans, -- "ok þar er yðr vænast til nokkurs frama til at stöðva yðvarn ofsa, því at ek hefi þat sannspurt, at þangat séu komnir inir mestu kappar á Norðrlöndum." "Hvernig er honum háttat?" segir Svipdagr. Faðir hans segir: "Svá er mér sagt frá Hrólfi konungi, at hann sé örr ok stórgjöfull, trúfastr ok vinavandr, svá at hans jafningi munn eigi finnast. Hann sparar eigi gull né gersemar nær við alla, er þiggja vilja. Hann er lágligr at líta, en mikill at reyna ok torveldr, manna fríðastr, stórlátr við ómilda, en ljúfr ok hógværr við vesala ok við alla þá, sem ekki brjóta bág í móti honum, manna lítillátastr, svá at jafnblítt svarar hann fátækum sem ríkum. Svá er hann mikill ágætismaðr, at hans nafn mun eigi fyrnast, á meðan veröldin er byggð. Hann hefir ok skattgilt alla konunga, þá sem at eru í nánd honum, því at allir vilja honum fúsir þjóna." Svipdagr segir: "Hér hefir þú þá sögu at segja, at ek em ráðinn í at fara á fund Hrólfs konungs ok allir vér bræðr, ef hann vill taka við oss." Svipr bóndi mælti: "Þér munuð ráða ferðum yðar ok athöfnum, en bezt þætti mér, at þér værið heima með mér." Þeir kváðu, at ekki mundi þess tjá at leita.

Síðan báðu þeir föður sinn vel lifa ok svá móður, en þeir fara leið sína á burt ok allt þar til, er þeir kómu á fund Hrólfs konungs. Svipdagr gekk þegar fyrir konung ok kvaddi hann. Konungr spyrr, hvern hann væri. Svipdagr segir honum nafn sitt ok svá allra þeira ok kveðst hafa verit með Aðils konungi um hríð. Hrólfr konungr mælti: "Hvar fyrir fórstu hingat, því at ekki er mikil vinátta á milli Aðils ok várra manna?" Svipdagr sagði: "Veit ek þat, herra. Þó vil ek leitast við at gerast yðarr maðr, ef kostur er á, ok vér bræðr allir, en þó mun yðr þykkja lítit koma til vár." Konungr segir: "Ekki hafða ek þat ætlat at gera mér vini af mönnum Aðils konungs. En fyrst þér hafið sótt á minn fund, þá mun ek taka við ykkur, því at ek hygg, at sá hafi betr, er ykkur vísar ekki frá, því at ek sé, at þit eruð gildir garpar. Hefi ek spurt, at þit hafið mikla frægð unnit, drepit berserki Aðils konungs ok unnit mörg þrekvirki önnur." "Hvar vísar þú mér til sætis?" sagði Svipdagr. Konungr segir: "Sitið hjá þeim manni, er Bjálki heitir, ok látið liggja tólf manna rúm innar fyrir ykkur." Heitit hafði Svipdagr Aðils konungi at koma til hans, áðr hann færi í burt. Nú ganga þeir bræðr til rúms þess, sem konungr hafði vísat þeim. Svipdagr spurði Bjálka, hví þau rúm skyldi auð liggja innar frá þeim. Bjálki segir, at þeir siti þar berserkir tólf konungsins, þá þeir kæmi heim. Þeir váru þá í hernaði.

Skúr heitir dóttir Hrólfs konungs, en önnur Drífa. Drífa var heima með konunginum ok allra kvenna kurteisust. Drífu var vel til þeira bræðra ok þokkaði allt heldr vel fyrir þeim.

Svá fór nú fram um sumarit ok allt þar til berserkir kómu heim um haustit til hirðarinnar. Ok eptir siðum sínum þá gengu þeir fyrir hvern mann, þá þeir kómu í höllina, ok spurði sá, er fyrir þeim gekk, hvárt sá teldist jafnsnjallr honum, sem fyrir sat, ok leituðu menn sér þar ýmissa atkvæða um þat, sem þeim þótti bezt sóma, ok mátti þat þó heyra á orðum hvers, at þá þótti sik mikit vanta á at vera jafnsnjalla. Ok nú gengr hann fyrir Svipdag ok spyrr, hvárt hann þættist jafnsnjallr. Svipdagr sprettr upp ok bregðr sverði ok kveðst í engan stað ósnjallari en hann. Berserkr mælti: "Höggðu þá í hjálminn." Svipdagr gerði svá, ok beit ekki á, ok síðan vildu þeir berjast. Hrólfr konungr hljóp í milli þeira ok sagði þeim skyldi þat ekki hlýðast ok skyldu þeir heita jafnir þaðan í frá -- "ok báðir mínir vinir." Ok eptir þat sættust þeir ok eru jafnan á einu ráði, liggja í hernaði ok hafa sigr, hvar sem þeir kómu.

Hrólfr konungr sendi nú menn til Svíþjóðar á fund Yrsu drottningar, móður sinnar, ok bað hana at senda sér fé þat, sem Helgi konungr hafði átt, faðir hans, ok Aðils konungr hafði tekit til sín, þá er Helgi konungr var drepinn. Yrsa kvað þat makligt, þó at hún kæmi því til áleiðis, ef henni væri þat möguligt, -- "en ef þú leitar sjálftr eptir fénu, þá skal ek þér holl í ráðum, sonr minn, en Aðils konungr er maðr svá féágjarn, at hann hirðir aldri, hvat hann vinnr til þess," ok svá bað hún segja Hrólfi konungi ok sendi honum þar með sæmiligar gjafir.

XXIII. KAPÍTULI

Hrólfr konungr liggur nú í hernaði, ok dvelst nú fyrir þat, at hann fari til fundar við Aðils konung. Hann kemr nú undir sik miklum afla, ok alla konunga, sem hann finnr, þá gerir hann skattgilda undir sik, ok bar þat mest til, at allir inir mestu kappar vildu með honum vera ok engum öðrum þjóna, því at hann var miklu mildari at fé en nokkurir konungar aðrir. Hrólfr konungr setti þar höfuðstað sinn, sem Hleiðargarðr heitir. Þat er í Danmörk ok er mikil borg ok sterk, ok meiri rausn ok hofrakt var þar en nokkurs staðar ok í öllu því, sem til stórlætis kom eða nokkurr hafði spurn af.

Hjörvarðr hét einn ríkr konungr. Hann fekk Skuldar, dóttur Helga konungs, en systur Hrólfs konungs. Þat var gert með ráði Aðils konungs ok Yrsu drottningar ok Hrólfs, bróður hennar. Ok

eitthvert sinn bauð Hrólfr konungr Hjörvarði, mági sínum, til veizlu. Þat var einn dag, er hann var at veizlunni, at svá bar til, at þeir váru úti staddir konungarnir, at Hrólfr konungr brá brókabelti sínu ok fekk Hjörvarði konungi á meðan sverð sitt. Ok sem Hrólfr konungr hafði brugðit um sik aptr brókabeltinu, tók hann aptr við sverðinu ok mælti til Hjörvarðs konungs: "Þat vitu vit báðir," sagði hann, "at þat hefir lengi verit mælt, at sá skal vera undirmaðr annars jafnan síðan, er tekr við sverði annars, á meðan hann bregðr brókabelti. Skaltu nú vera undirkonungr minn ok þola þat vel sem aðrir." Hjörvarðr varð þessu ákafliga reiðr ok verðr þó at láta svá standa, ferr heim við svá búit ok unír illa við sinn hlut, seldi þó skatt Hrólfi konungi eptir því sem aðrir hans undirkonungar, þeir sem honum áttu hlýðni at veita. Ok endar hér Svipdags þátt.

BÖÐVARS ÞÁTTUR

XXIV. KAPÍTULI

Þar er nú til máls at taka, at norðr í Noregi fyrir Uppdölum réð sá konungr, er Hringr hét. Hann átti þann son, er Björn hét. Þat er nú sagt, at drottning andaðist, ok þótti þat mikill skaði konungi ok mörgum öðrum út í frá. Landsmenn ok ráðuneyti hans báðu hann kvángast aptr, ok þat verðr, at hann sendir menn suðr í lönd at biðja sér konu. En á móti þeim kómu andviðri mikil ok stórir stormar, ok verða nú at snúa stöfnum ok halda undan veðrinu, ok þar kemr máli, at þá rekr norðr á Finnmörk ok váru þar um vetrinn.

Þeir fóru einn dag á land upp ok kómu at húsi einu. Þar sátu inni tvær konur, vænar at álitu. Þær fögnuðu þeim vel ok spurðu, hvaðan þeir væri at komnir. Þeir sögðu allt um ferðir sínar ok hvat at erendum var. Þeir spurðu, hvaða konum þær væri eða fyrir hverja sök þær væri komnar þar einmana ok svá langt frá öðrum mönnum, svá fríðar konur ok vænar. Sú eldri sagði: "Til alls berr nokkut, sveinar, vér erum hér fyrir þær sakir, at einn ríkr konungr bað dóttur minnar, en hún vildi ekki eiga hann, en hann hét henni afarkostum aptr í mót, ok því hefi ek hana hér í leyni, á meðan faðir hennar kemr ekki heim, því at hann liggr í hernaði." Þeir spurðu, hvern hennar faðir væri. Móðir hennar sagði: "Hún er dóttir Finnakonungs." Þeir spurðu, hvat þær hétu. Sú eldri sagði: "Ek heiti Ingibjörg, en Hvít heitir dóttir mín; er ek frilla Finnakonungs." Ein mæð var þar at þjóna þeim. Konungsmönnum leizt vel á þær, ok þat er ráðagerð þeira at leitast eptir, ef Hvít vildi fara með þeim ok giftast Hringi konungi; bar sá þetta mál upp fyrir hana, sem fyrir konungserendum var. Hún svaraði þessu ekki fljótt, en veik þó til forsjá móður sinnar. "Svá er sem mælt er, at ór hverju vandræði verðr nokkut at ráða," sagði móðir hennar, "ok þykkir mér illa, at faðir hennar er gerðr fornspurðr at þessu, en þó verðr á þetta at hætta, ef hún skal at nokkuru nær vera." Eptir þetta býst hún til ferðar með þeim. Síðan fóru þeir leið sína ok fundu Hring konung, ok þegar fréttu sendimenn eptir, hvárt konungr vildi eiga þessa kvennu eða færi hún aptr sömu leið. Konungi leizt vel á vífit ok gerði þegar brullaup til hennar. Vill hann ekki gefa gaum at, þó at hún sé eigi rík. Er konungr nokkut við aldr, ok fannst þat brátt á drottningu.

XXV. KAPÍTULI

Karl einn átti bú þar skammt frá konungi. Hann átti sér konu ok dóttur eina barna, er Bera hét. Hún var á ungum aldri ok væn at álitu. Björn konungsson ok Bera karlsdóttir léku barnleikum saman, ok fellst vel á með þeim. Karl var auðugr at fé ok hafði lengi legit í hernaði á unga aldri ok var inn mesti kappi. Þau Bera og Björn unnu hvárt öðru mikit, ok hittust þau jafnan.

Liðu nú svá stundir fram, at ekki verðr til tíðenda. Þroskast Björn konungsson mikit, ok gerist hann bæði mikill ok sterkr. Hann var vel mannaðr um allar íþróttir. Hringr konungr var löngum ór landi ok í hernaði, en Hvít var heima ok stjórnaði landi. Ekki var hún vinsæl af alþýðu, en við Björn lét hún allblítt, en hann þekktist þat lítt. Ok eitt sinn, er konungr fór heiman, ræddi drottning við Hring konung, at Björn, sonr hans, skyldi heima vera með henni til landstjórnar. Konungi þótti það ráðligt. Gerðist drottning nú ríklunduð ok drambsöm. Konungr sagði syni sínum, Birni, at hann skuli vera heima ok gæta lands með drottningu. Björn sagði sér lítit um það vera ok sagði, at sér sé stórrilla til drottningar. Konungr sagði, at hann skyldi eptir vera. Ferr konungr nú ór landi með miklu fjölmenni.

Björn gengr nú heim eptir viðtal þeira föður hans, ok þótti mjök sinn veg hvárum þeira. Hann

gekk til rúms síns ok var heldr fákátr ok var rauðr sem blóð. Drottning gengr til tals við hann ok vill gleðja hann ok mælti til vináttu við Björn. Hann bað hana í burtu fara. Hún gerir svá at sinni. Opt kom hún þó at máli við hann ok sagði, at þat væri vel fallit, at þau byggði eina rekkju, á meðan konungr væri í burtu, ok kallaði miklu betri þeira samvistu en þat hún ætti svá gamlan mann sem Hringr konungr var. Björn tekr þessu máli þungliga ok sló hana kinnhest mikinn ok bað hana dragast í burt ok hratt henni frá sér. Hún kvaðst þessu óvön at hún væri hrökt eða barin, -- "ok þykkir þér betra, Björn, at spenna heldr karlsdóttur, ok er þé þat makligt, sem ván er á, ok svívirðiligr en njóta minnar ástar ok blíðu, ok væri þat ekki fjarri, þótt nokkut kæmi í mót þrá þinni ok heimsku." Hún lýstr nú til hans með úlfhanzka ok segir, at hann skyldi verða at einum híðbirni ólmum ok grimmum, -- "ok nýta þér þó enga fæðslu aðra en fé föður þíns. Skaltu drepa þat þér til matar meir en dæmi séu til, ok aldri skaltu ór þessum álögum fara, ok skal þér þessi minning verri en engi."

XXVI. KAPÍTULI

Eptir þat hverfr Björn í burt, ok veit engi, hvaf af honum verðr. Ok er menn sakna Björns, þá er hans farit at leita, ok finnst hann hvergi, sem líkligt er. Frá því er nú at segja, at fé konungs er drepit niðr at handamáli, ok einn grábjörn leggst á þat, bæði mikill ok grimmligr.

Eitt kveld berr þat til, at karlsdóttir sér þenna inn grimma björn. Björn ferr at henni ok lætr allblítt við hana. Í þessum birni þykkist hún kenna augu Björns konungssonar, ok forðast hún þat lítt. Dýrit gengr þá frá henni, en hún ferr eptir því ok allt til þess þat kemr at helli nokkurum. Ok sem hún kemr at hellinum, þá er þar maðr fyrir ok heilsar Beru karlsdóttur. Hún kennir, at þetta er Björn Hringsson, ok verðr þar mikill fagnaðarfundr. Þar eru þau í hellinum um hríð, því at hún vildi ekki skiljast við hann, á meðan hún á kost. Hann kallar henni þat ósæmiligt at vera þar hjá honum, því at hann sé dýr um daga, en maðr um nætr.

Hringr konungr kemr nú heim ór hernaðinum, ok er honum sagt, hver tíðendi at til hafa borit, á meðan hann hefir verit í burt, hvarf Björns, sonar hans, ok þat annat um þat mikla dýr, sem komit væri í landit ok mest legðist á sjálfs hans fé. Drottning eggjaði fast at láta drepa dýrit, en þó frestaðist þat um hríð. Lætr konungr sér fátt um þetta finnast ok þykkir með undarligu móti vera.

Einhverja nótt er þau Bera váru í rekkju sinni ok Björn konungsson, tók Björn til orða ok mælti: "Svá grunar mik, at banadagr minn muni vera á morgun ok munu þeir fá mik veiddan, enda þykkir mér ekki gaman at lífinu fyrir ósköpum þeim, sem á mér liggja, þó þat eina sé mér til yndis, sem vit erum bæði, en þó mun því nú bregða. Hring þenna mun ek gefa þér, er undir vinstri hendi mér er. Þú munt sjá liðit á morgun, sem at mér sækir, ok þá ek er dauðr, farðu til konungsins, ok biddu hann at gefa þér þat, sem er undir bóg dýrsins vinstra megin, en hann mun því játa þér. Drottningu mun gruna þik, þá er þú ætlar í burt, ok mun hún gefa þér at eta af dýrsslátrinu, en þat skyldir þú eigi eta, því at þú ert kona eigi heil, sem þú veizt, ok muntu fæða sveina þrjá, er vit munum eiga, ok á þeim mun þat sjá, ef þú etr af dýrs slátrinu, en drottning þessi er it mesta tröll. Síðan far þú heim til föður þíns, ok þar muntu fæða sveinana. Einn mun þér þó verstr þykkja. Ok ef þú mátt eigi annast þá heima fyrir ósköpum þeira ok ófyrirleitni, leiddu þá í burtu, ok farðu hingat til hellisins með þá. Hér muntu sjá kistu með þremr gólfum. Þat munu segja rúnir þær, sem þar eru hjá, hvat hverr þeira skal eignast. Vápn þrjú eru í berginu, ok skal þat hverr hafa, sem honum er ætlat. Sá, sem fyrst kemr til, sonr okkar, skal Þórir heita, annarr Elg-Fróði, þriði Böðvarr, ok þykki mér þess líkara, at þeir verði

eigi litlir fyrir sér ok þeira nöfn munu lengi uppi vera."

Hann segir henni fyrir marga hluti, ok steypist síðan bjarnarhamrinn yfir hann, ok gengr björninn svá út ok hún eptir honum ok litast um, ok þá sér hún koma mikit lið fram fyrir fjallsöxlina, ok fara margir hundar ok stórir fyrir liðinu. Björninn rennr nú frá hellinum ok með fjallinu fram. Koma hundarnir ok konungsmenninir í móti honum, ok varð hann þeim torsótt. Meiddi hann marga menn fyrir þeim, áðr hann yrði sótt, ok alla hunda deyddi hann. Þar kom, at þeir slógu hring um hann, ok sveimaði hann þá innan um hringinn ok sér, í hvert efni komit er, at hann fær eigi undan komizt. Snýr hann þá þangat, sem konungr stendr, ok þrífr þann mann, sem næstr stóð honum, ok reif hann kvikan í sundr. Þá var björninn svá móðr, at hann kastaði sér flötum niðr. Hlaupa þeir þá skjótt at ok drepa hann. Þetta sér karlsdóttir. Hún gengr at konungi ok mælti: "Vilið þér, herra, gefa mér þat, sem undir vinstra bóg dýrsins er?" Konungr játaði því, sagði þat eitt mundu þar vera, at honum mundi vel sóma at veita henni þat. Konungsmenn höfðu þá flegit björninn mjök. Bera gekk þá at ok tók í burt hringinn ok varðveitti, en eigi sáu menn, hvat hún tók, enda var þar ekki eptir leit. Konungr spyrr, hver hún væri, því at hann kenndi hana eigi. Hún sagði til sín sem henni sýndist ok annat en var.

XXVII. KAPÍTULI

Konungr ferr nú heim ok Bera í ferð með konungi. Drottning var allkát ok tók vel við henni ok frétti, hver hún væri. Hún sagði sem fyrr eigi it sanna til. Drottning gerir nú veizlu mikla ok lætr búa bjarnarslátrit til fagnaðar mönnum. Karlsdóttir er í skemmu drottningar ok náir eigi burt at fara, því at drottingu grunar, hver hún muni vera. Ok þar kemr drottning með disk vánum bráðara, var þar á bjarnarholdit, ok bað Beru neyta. Hún vildi eigi eta. "Þetta eru firn mikil," segir drottning, "at þú trunsar við fagnaði þessum, er drottning sjálf virðist at bjóða þér, ok tak við skjótt, elligar skal þér annarr verri." Hún bitar fyrir hana, ok þat verðr af leiknum, at hún etr þann bita. Drottning skerr þá annan ok lætr í munn henni, ok þar kemr lítit korn niðr af þeim bita, ok sló þá úr munni sér ok kveðst eigi meir mundu eta, þó at hún pínði hana eða deyddi. Drottning mælti: "Vera kann, at nú dugi nokkut," ok hló at. Síðan fór Bera í burt ok heim til föður síns. Hún hefir óhæga höfn meðferðar. Hún sagði nú föður sínum alla málavöxtu um sitt ráð, hvernig háttat er.

Ok litlu síðar tók hún sótt ok fæddi sveinbarn, þó nokkut með undarligum hætti. Þat var maðr upp, en elgr niðr frá nafla. Hann er nefndr Elg-Fróði. Annarr sveinn kemr þar til ok er kallaðr Þórir. Hundsfætr váru á honum frá rist ok því var hann kallaðr Þórir hundsfótr. Hann var maðr fríðastr sýnum fyrir annat. Inn þriðri sveinn kom til, ok var sá allra venstr. Sá er kallaðr Böðvarr, ok var honum ekki neitt til lýta. Böðvari ann hún mest. Þeir renna nú upp sem gras. Ok þá þeir eru at leikum með öðrum mönnum, eru þeir grimmir ok óvægir um allt. Fá menn harðleikit af þeim. Meiðir Fróði marga menn fyrir konungi, en deyddi suma með öllu.

XXVIII. KAPÍTULI

Svá fór fram um hríð, þar til at þeir eru tólf vetra gamlir. Þeir eru þá svá sterkir, at engir konungsmenn stóðust fyrir þeim, ok mega þá ekki at leikum vera.

Þá sagði Fróði móður sinni, at hann vill fara í burt, - "ok má ek ekki við menn eiga, því at þeir eru ölmusur einar ok meiðast strax, þá við er komit." Hún sagði honum ekki hent í fjölmenni fyrir

ónægi sína. Móðir hans ferr nú með honum til hellisins ok vísar honum til þess fjár, sem faðir hans hafði honum ætlat, því at Björn hafði þat allt á kveðit, hvat hvern skyldi hafa. Fróði vildi taka meira ok náði ekki, því at þat var minnst féit, sem honum var ætlat. Ok nú sér hann, hvar vápnin taka fram úr berginu. Tekr hann fyrst til hjaltanna, ok er sverðit fast, svá at hann nár því eigi. Þá þrífr hann til öxarskaptisins, ok er eigi lausara. Þá mælti Elg-Fróði: "Má vera, at sá einn hafi ætlat, er gripum þessum hefir hér komit, at vápna skipti skuli fara eptir fjárskiptum öðrum," þrífr nú til heptisins, ok var þat þegar laust. Þar fylgdi ein skálm heptinu. Hann leit á skálmina um hríð ok mælti síðan: "Ójafngjarn hefir sá verit, er þessum gripum hefir átt at skipta," leggr nú skálminni tveim höndum í bergit ok vill brjóta hana sundr, en skálminn hljóp inn í bergit, svá at skellist við heptit, en þó brotnaði hún ekki at heldr. Þá mælti Elg-Fróði: "Hvat mun varða, hvernig ek fer með óþokkagrip þenna, því at ekki er örvænt, at bíta kunni?" Eptir þat kvaddi hann móður sína at skilnaði. Fróði ferr nú á kjalveg einn ok gerist þar illvirkr ok drepr menn til fjár sér ok smíðar sér skála ok býst þar um.

XXIX. KAPÍTULI

Hringr konungr þykkist nú vita, hverjum kynstrum þetta muni gegna allt saman, ok hefir ekki um þat fyrir alþýðu ok lætr þó vera kyrrt jafnt sem áðr. Litlu síðar beiðist Þórir hundsfótr at fara í burt, en móðir hans vísar honum til hellisins ok svá til þess fjár, sem honum var ætlat, ok segir honum til vápnanna ok bað hann taka öxina, ok kvað hún svá föður hans hafa fyrir mælt. Síðan fór Þórir í burt ok bað móður sína vel lifa. Hann þrífr fyrst til hjaltanna, ok er sverðit fast. Þá tekr hann í heptit, ok er öxin laus, því at hún var honum ætluð. Síðan tekr hann féit ok ferr leið sína. Hann leggr svá leið, at hann ferr fyrst á fund Elg-Fróða, bróður síns. Hann ferr inn í skála hans ok sezt niðr í sætit ok lætr síga höttinn. Litlu síðar kemr Fróði heim ok lítr ekki hýrliga til ins komna manns, bregðr nú skálminni ok mælti:

"Grenjar skálm,
gengr úr slíðrum,
minnist hönd
Hildar verka,"

ok keyrir niðr á stokkinn hjá sér ok gerist mjök ólmr ok illiligr. Þórir kvað þá:

"En ek læt víðs
á vegi öðrum
öxi mína
jafnt hljóð bera."

Ok þá duldist Þórir ekki lengr, ok kenndi þá Fróði bróður sinn ok bauð honum allt at helmingi við sik, þat sem þá hafði hann saman dregit, því at þar skorti eigi auð mikinn. Þórir vill þat eigi þiggja. Dvelst hann þar um hríð ok fór í burt síðan. Elg-Fróði vísaði honum til Gautlands ok sagði honum, at nýdauðr sé konungr þeira Gautanna, ok bað hann koma í ríki þeira. Hann sagði honum fyrir

marga hluti: "Þat eru lög þeira Gautanna, at þar er stefnt fjölmennt mót ok stefnt þangat öllum Gautum. Einn stór stóll er settr á mótit, svá at sitja mega í rúmliga tveir menn, en sá skal konungr vera, er þat rúm fyllir. En mér þykkir sem þú munir þat rúm ótæpt fylla." Eptir þat skiljast þeir, ok mælir hvárr vel fyrir öðrum.

Fór Þórir nú leið sína, þar til er hann kemr til Gautlands til jarls eins, ok tók jarlinn honum vel, ok var þar um nóttina. Þat sagði hverr maðr, sem Þóri sá, at hann mætti vel vera yfir Gautum konungr fyrir vaxtar sakir, ok sögðu, at færi mundu þar slíkir. Ok þá komit er at þingstaðnum, þá ferr þetta eptir því, sem Fróði, bróðir hans, hafði sagt honum fyrir. Höfundr einn var þar til settr at skora þetta mál með sannendum. Settust margir í þetta sæti, ok kallaði höfundr engum sæma. Þórir gengr seinastr, ok sezt hann þegar í stólinn. Höfundr mælti: "Þér er sætit hæfiligast, ok muntu dæmdir til þessarar stjórnar." Síðan gefa landsmenn honum konungsnafn ok er hann kallaðr Þórir konungr hundsfótr, ok eru miklar sögur frá honum. Hann var vinsæll ok háði margar orrostur ok hafði optast sigr. Sitr hann nú í ríki sínu um hríð.

XXX. KAPÍTULI

Böðvarr er heima með móður sinni. Hún unni honum mikit. Allra manna var hann gerviligastr ok fríðastr sýnum. Ekki var hann mjök málkunnugr mönnum. Hann spyr móður sína eitt sinn, hverr faðir hans væri. Hún sagði honum líflát hans ok allan atburð ok hversu hann varð fyrir ósköpum af stjúpmóður sinni. Böðvarr sagði: "Illt eigu vér þessu flagði at launa." Þá sagði hún honum, hvernig hún var neydd af drottningu at eta af bjarnarholdinu, -- "ok þat sér nú á bræðrum þínum, Þóri ok Elg-Fróða." Böðvarr mælti: "Eigi þætti mér Fróða óskyldara at hefna föður várs á þessu blauða flagði en at drepa menn saklausa til fjár sér ok gera illvirki, ok svá þótti mér Þórir fara undarliga í burt, at hann gerði eigi skessu þessari nokkura áminning, ok vænti ek þat sé bezt ráð, at ek seti henni nokkura áminning fyrir vára hönd." Bera mælti: "Stilltu svá til, at hún megi eigi fjölkynngi við koma, svá at þik megi skaða." Hann kvað svá vera skyldu.

Eptir þat fara þau Bera ok Böðvarr á konungs fund, ok nú segir hún konungi allt, hvernig háttat er með ráði Böðvars, ok sýnir honum hringinn, hvern hún hafi tekit undan bógnum dýrsins ok Björn, sonr hans, hafi áttan. Konungr lézt at vísu kenna hringinn. "Hefir mik næsta grunat, at þetta mundi af hennar ráðum vera um kynstr þessi öll saman, sem hér hafa við borit, en fyrir ástar sakir við drottningu hefi ek látit kyrrt vera." Böðvarr mælti: "Lát hana nú í burt fara, ella munu vér hefna á henni." Konungr kvaðst vilja bæta honum fé eptir því, sem hann vildi, ok væri enn kyrrt, ok gefa honum ríki til forráða ok jarlsnafn nú strax, en eptir sinn dauða konungdóm ok væri henni ekki gert til meins. Böðvarr kveðst ekki konungr vilja vera, heldr kvaðst hann vilja með konungi vera ok honum þjóna. "Ertu svá fanginn fyrir þessum óvætti, at þú heldr varla viti þínu né réttum konungdómi, ok skal hún hér aldri þrífast upp frá þessu." Böðvarr var þá svo ólmr við at eiga, at konungr þorði ekki at fást við hann. Böðvarr gengr til skemmu drottningar ok hefir í hendi skreppu nokkura. Konungr fór á eptir ok móðir hans. En er Böðvarr kom í skemmuna, snýr hann at Hvít drottningu ok setr belg skorpinn á höfuð henni ok dregr at hálsinum fyrir neðan. Setti hann henni síðan vangahögg ok barði hana til heljar með ýmisligum þíningum ok dró hana svá um öll stræti. Þótti mörgum eða flestum þar innan hallar þetta ekki verra en hálfneytt, en konungi stórilla ok gat ekki at gert. Lét Hvít drottning svá sitt arma líf. Var Böðvarr þá átján vetra, er þetta var tíðenda.

Litlu síðar tekr Hringr konungr sótt ok andast. Eptir þat tekr Böðvarr þar við ríki ok unír þar litla

hríð. Síðan stefnir hann þing við landsmenn ok talar þar á þinginu, at hann vili burtu fara. En hann gifti móður sína manni þeim, sem Valsleitr hét, hann var þar áðr jarl, ok sitr Böðvarr í veizlunni, áðr en hann ríðr.

XXXI. KAPÍTULI

Eptir þetta ríðr hann í burt einn saman, ok ekki hefir hann með sér mikit gull né silfr né aðra fjárhuti, nema hann er vel búinn at vápnum ok klæðum. Hann ríðr nú sínum góða hesti fyrst til hellisins eptir vísan móður sinnar. Verðr sverðit laust, þá hann tekr til hjaltanna. Þat fylgdi því sverði, at aldri mátti því bregða, utan þat væri mannsbani. Þat skyldi eigi undir höfuð leggja ok eigi á hjalt reisa. Eggjar skyldi þrisvar sinnum á allri ævi sinni brýna, ok eigi mátti bregða annat skeið, svá var þat torsótt. Þenna mæta grip vildu þeir bræðr allir eiga. Böðvarr sótti á fund Elg-Fróða, bróður síns. Hann gerði umgerð at sverðinu af björk.

Ekki verðr tíðenda í ferð hans, fyrr en hann kemr aptan dags at skála miklum. Þar réð fyrir Elg-Fróði. Böðvarr leiðir inn hest sinn ok þykkist eiga at heimilu þat allt, er hann þykkist þurfa. Fróði kemr heim um kveldit ok rennir illa augum á hann. Böðvarr ferr ekki at því ok lætr hefjast við. Svá hestarnir eigast ok illt við, ok vill hvárr reka annan af stallinum. Fróði tekr þá til orða: "Þetta er ofsamaðr mikill, er þorir at setjast hér inn at ólofi mínu." Böðvarr lét slúta höttinn ok svarar engu. Elg-Fróði stendr upp ok bregðr skálminni ok skellir síðan upp at heptinu, ok ferr svá tvisvar sinnum. Böðvarr bregðr sér ekki við. Í þriðja sinn bregðr hann skálminni ok stefnir nú at honum, ok hyggir hann, at sá maðr kunni ekki at hræðast, er kominn var; ætlar nú hann skuli undir sér taka. Ok sem Böðvarr sér, í hvert efni komit er, vill hann eigi lengr bíða, stendr nú upp ok rennr undir hönd honum. Elg-Fróði var þess harðari undir höndum, ok eigast þeir við miklar sviptingar, ok þá ferr ofan hattr Böðvars, ok þá kennir Fróði hann ok mælti: "Velkominn, frændi, ok höfum vit helzt lengi þessar sviptingar haft." "Ekki sakar enn til," segir Böðvarr. Elg-Fróði mælti: "Varligar mun þér þó enn, frændi, við mik at eiga, ef vit skulum þat þreyta, ok muntu hér enn aflsmunar kenna, ef vit skulum eigast við ok ekki hlífast við." Fróði bauð honum þar at vera ok eiga allt hálftr við sik. Böðvarr vill þat eigi, ok þótti honum þat illt at drepa menn til fjár sér. Hann ferr nú á burt eptir þetta. Fróði fór á leið með honum ok segir honum þat, at hann hafi mörgum manni grið gefit, þeim er litlir váru fyrir sér, ok við þat gladdist Böðvarr ok sagði hann gerði þat vel, -- "ok flesta skyldir þú í friði láta fara, þó at þér þætti nokkut við þá." Elg-Fróði segir; "Mér eru allir hlutir illa gefnir, en þat er þér eitt til at fara á fund Hrólfs konungs, því at þar vilja allir vera inir mestu kappar með honum, því at stórlæti hans er miklu meira, rausn ok hugprýði, en allra konunga annarra." Síðan tók Fróði ok stjakaði honum. Þá mælti Fróði: "Ekki ertu svá sterkr, frændi, sem þér hæfir." Fróði nam sér blóð í kálfanum ok bað hann drekka, ok svá gerir Böðvarr. Þá tók Fróði til hans í annat sinn, ok þá stóð Böðvarr í sömu sporum. "Helzt ertu nú sterkr, frændi," sagði Elg-Fróði, "ok vænti ek, at þér hafi komit at haldi drukkrinn, ok þú munt verða fyrirmaðr flestra um afl ok hreysti ok um alla harðfengi ok drengskap, ok þess ann ek þér vel." Eptir þetta sté Fróði í bergit, er var hjá honum, allt til lagklaufa. Þá mælti Fróði: "Til þessa spors mun ek koma hvern dag ok vita, hvat í sporinu er; mold mun verða, ef þú verðr sótt dauðr, vatn, ef þú verðr sjó dauðr, blóð, ef þú verðr vápndauðr, ok mun ek þá hefna þín, því at ek ann þér mest allra minna."

XXXII. KAPÍTULI

Skiljast þeir nú, ok ferr Böðvarr leið sína, til þess at hann kom til Gautlands, ok var Þórir konungr hundsfótr eigi heima. Þeir váru menn svá líkir, at hvárigan mátti þekkja frá öðrum, ok ætluðu landsmenn, at Þórir mundi heim kominn, ok er hann þar settr í hásæti ok þjónat jafnt sem konungi at öllum hlutum ok skipat í rekkju hjá drottningu, því at Þórir var kvángaðr. Böðvarr vill eigi liggja undir þeiri blæju, sem hún hefir. Þetta þótti henni undarligt, því at hún hugði þat sannliga bónda sinn, en Böðvarr sagði henni allt, hvernig háttat er. Hún lét þá ekki á sér finna. Ok svá breyttu þau hverja nótt ok skröfuðust svá við, fram til þess Þórir kom heim, ok verða menn þá at þekkja, hvern maðrinn er. Verðr þá fagnaðarfundr með þeim bræðrum. Segir Þórir, at engum mundi hann svá öðrum trúa at byggja næri drottningu sinni. Þórir bauð honum þar at vera ok hafa til helminga við hann allt lausafé. Böðvarr kveðst eigi vilja þat. Þórir bauð honum þá at fara með sem hann vildi eða fá honum lið. Eigi vildi hann þat. Reið Böðvarr á burt, ok fór Þórir á leið með honum, ok skilja þeir bræðr með vináttu ok þó með leynd nokkurri. Ok er ekki sagt af ferðum hans, fyrr en hann kemr fram í Danmörk ok þar til hann á skammt til Hleiðargarðs.

XXXIII. KAPÍTULI

Einn dag var væta mikil, ok verðr Böðvarr vátr mjök, ok mæðist fast hestrinn ok gerðist móðr undir honum, er hann reið mikit, en gerðist geysiliga blautt ok þungreitt. Gerðist mikit myrkr ok ofanfall á nóttinni. Ok eigi finnr hann fyrr en hestrinn drepr fótum í hæð nokkura. Böðvarr stígr af baki ok leitast fyrir, ok skilr hann, at þar muni vera hús nokkut, ok finnr hann, at þar eru dyrr á. Hann lýstr á hurðina. Þar gengr maðr út. Böðvarr beiðist þar vistar um nóttina. Húsbóndinn sagðist ekki vísa honum burt á náttarþeli, en hann væri ókunnugr. Bónda þykkir maðrinn vera mikilúðligr, allt þat er hann má á sjá. Þar er Böðvarr um nóttina í góðum beinleika. Hann spurði margt frá afrksverkum Hrólfs konungs eða kappa hans eða hversu langt væri þangat. "Nei," sagði karl, "þangat er nú allskammt, eða ætlar þú þangat?" "Já," sagði Böðvarr, "þat er ætlun mín." Karl sagði honum mundi þat vel hent, -- "því at ek sé þú ert mikill maðr ok sterkr, en þeir þykkjast vera garpar miklir."

Ok við þetta grætr kerling hástöfum, þá þeir geta Hrólfs konungs ok kappa hans í Hleiðargarði. "Hvat grætr þú, fáráð kerling?" segir Böðvarr. Kerling mælti: "Við karl minn áttum einn son, þann Hötrr hét. Ok einn dag fór hann til borgarinnar at skemmta sér, en þeir glettust við hann konungsmenninir, ok þat stóðst hann illa. Síðan tóku þeir hann ok settu í beina sorp. En þat er hátrr þeira um matmál ok svá sem af er etit hverju beini, þá kasta þeir til hans. Fær hann af því stundum stór mein, ef á hann kemr, ok ekki veit ek, hvárt hann er lífs eða dauðr. En þau laun vilda ek af þér hafa fyrir minn beinleika, at þú kastaðir til hans minna beini heldr en meira, ef hann er ekki dauðr út af." Böðvarr segir: "Ek skal gera eptir því, sem þú beiðir, ok ekki þykkir mér þat svá garpligt at berja menn beinum eða hata börn eða smámenni." "Þá gerir þú vel," sagði kerling, "því at þín hönd sýnist mér sterklig, ok veit ek víst hann á engan stað fyrir þínum höggum, ef þú vilt ekki hlífast við."

XXXIV. KAPÍTULI

Síðan fór Böðvarr leið sína til Hleiðargarðs. Hann kemr til konungs atsetu. Böðvarr leiðir síðan hest sinn á stall hjá konungs hestum inum beztu ok spyrr engan at, gekk síðan inn í höllina, ok var þar

fátt manna. Hann sezt utarlíga, ok sem hann hefir verit þar litla hríð, heyrir hann þrösk nokkut utar í hornit í einhverjum stað. Böðvarr lítr þangat ok sér, at mannhönd kemr upp ór mikilli beinahrúgu, er þar lá. Höndin var svört mjök. Böðvarr gengr þangat til ok spyrr, hverr þar væri í beinhrúgunni. Þá var honum svarat ok heldr óframlíga: "Höttr heiti ek, Bökki sæll." "Hví ertu hér," segir Böðvarr, "eða hvat gerir þú?" Höttr segir: "Ek geri mér skjaldborg, Bökki sæll." Böðvarr sagði: "Vesall ertu þinnar skjaldborgar." Böðvarr þrífr til hans ok hnykkir honum burt ór beinahrúgunni. Höttr kvað þá hátt við ok mælti: "Nú viltu mér bana. Ger eigi þetta, svá sem ek hefi nú vel um búizt áðr, en þú hefir nú rótat sundr skjaldborg minni, ok hafða ek nú svá gert hana háva utan at mér, at hún hefir hlíft mér við öllum höggum ykkar, svá at ekkert högg hefir komit á mik lengi, en ekki var hún enn svá búin sem ek ætlaða hún skyldi verða." Böðvarr mælti: "Ekki muntu fá skjaldborgina gerða lengr." Höttr mælti ok grét: "Skaltu nú bana mér, Bökki?" Böðvarr bað hann ekki hafa hátt, tók hann upp síðan ok bar hann út ór höllinni ok til vatns nokkurs, sem þar var í nánd, ok gáfu fáir at þessu gaum, ok þó hann upp allan. Síðan gekk Böðvarr til rúms, sem hann hafði áðr tekit, ok leiddi eptir sér Hött, ok þar setr hann Hött hjá sér, en hann er svá hræddr, at skelfr á honum leggr ok liðr. En þó þykkist hann skilja, at þessi maðr vill hjálpa sér.

Eptir þat kveldar, ok drífa menn í höllina, ok sjá Hrólfs kappar, at Höttr er settr á bekk upp, ok þykkir þeim sá maðr hafa gert sik ærit djarfan, er þetta hefir til tekit. Illt tillit hefir Höttr, þá hann sér kunningja sína, því at hann hefir illt eitt af þeim reynt. Hann vill lifa gjarna ok fara aprt í beinahrúgu sína, en Böðvarr heldr honum, svá at hann náir ekki í burtu at fara, því at hann þóttist ekki jafnberr fyrir höggum þeira, ef hann næði þangat at komast, sem hann er nú. Hirðmenn hafa nú sama vanda ok kasta fyrst beinum smám um þvert gólfrit til Böðvars ok Hattar. Böðvarr lætr sem hann sjái eigi þetta. Höttr er svá hræddr, at hann tekr eigi mat né drukk, ok þykkir honum þá ok þá sem hann muni vera lostinn. Ok nú mælti Höttr til Böðvars: Bökki sæll, nú ferr at þér stór hnúta, ok mun þetta ætlat okkr til nauða." Böðvarr bað hann þegja. Hann setr við holan lófann ok tekr svá við hnútunni. Þar fylgir leggrinn með. Böðvarr sendir aprt hnútuna ok setr á þann, sem kastaði, ok rétt framan í hann með svá harðri svipan, at hann fekk bana. Sló þá miklum ótta yfir hirðmennina.

Kemr nú þessi fregn fyrir Hrólfr konung ok kappa hans upp í kastalann, at maðr mikilúðligr sé kominn til hallarinnar ok hafi drepit einn hirðmann hans, ok vildu þeir láta drepa manninn. Hrólfr konungr spurðist eptir, hvárt hirðmaðrinn hefði verit saklauss drepinn. "Því var næsta," sögðu þeir. Kómust þá fyrir Hrólfr konung öll sannendi hér um. Hrólfr konungr sagði þat skyldi fjarri, at drepa skyldi manninn. "Hafi þit hér illan vanda upp tekit at berja saklausa menn beinum. Er mér í því óvirðing, en yðr stór skömm, at gera slíkt. Hefi ek jafnan rætt um þetta áðr, ok hafi þit at þessu engan gaum gefit, ok hygg ek, at þessi maðr muni ekki alllítill fyrir sér, er þér hafið nú á leit, ok kallið hann til mín, svá at ek viti, hverr hann er." Böðvarr gengr fyrir konung ok kveðr hann listilíga. Konungr spyrr hann at nafni. "Hattargriða kalla mik hirðmenn yðar, en Böðvarr heiti ek." Konungr mælti: "Hverjar bætr viltu bjóða mér fyrir hirðmann minn?" Böðvarr mælti: "Til þess gerði hann, sem hann fekk." Konungr mælti: "Viltu vera minn maðr ok skipa rúm hans?" "Ekki neita ek at vera yðarr maðr, ok munu vit ekki skiljast svá búit, vit Höttr, ok dveljast nær þér báðir heldr en þessi hefir setit, elligar vit förum burt báðir." Konungr sagði: "Eigi sé ek at honum sæmd, en ek spara ekki mat við hann."

Böðvarr gengr nú til þess rúms, sem honum líkaði, en ekki vill hann þat skipa, sem hinn hafði áðr. Hann kippir upp í einhverjum stað þrem mönnum, ok síðan settust þeir Höttr þar niðr ok innar í höllinni en þeim var skipat. Heldr þótti mönnum ódælt við Böðvar, ok er þeim inn mesti íhugi at honum.

XXXV. KAPÍTULI

Ok sem leið at jólum, gerðust menn ókátir. Böðvarr spyr Hött, hverju þetta sætti. Hann segir honum, at dýr eitt hafi þar komit tvá vetr í samt, mikit ok ógurligt, -- "ok hefir vængi á bakinu, ok flýgr þat jafnan. Tvau haust hefir þat nú hingat vitjat ok gert mikinn skaða. Á þat bíta ekki vápn, en kappar konungs koma ekki heim, þeir sem at eru einna mestir." Böðvarr mælti: "Ekki er höllin svá vel skipuð sem ek ætlaði, ef eitt dýr skal hér eyða ríki ok fé konungsins." Hött sagði: "Þat er ekki dýr, heldr er þat mesta tröll." Nú kemr jólaaptann. Þá mælti konungr: "Nú vil ek, at menn sé kyrrir ok hljóðir í nótt, ok banna ek öllum mínum mönnum at ganga í nokkurn háska við dýrit, en fé ferr eptir því, sem auðnar. Menn mína vil ek ekki missa." Allir heita hér góðu um at gera eptir því, sem konungr bauð.

Böðvarr leyndist í burt um nóttina. Hann lætr Hött fara með sér, ok gerir hann þat nauðugr, ok kallaði hann sér stýrt í bana. Böðvarr segir, at betr mundi takast. Þeir ganga í burt frá höllinni, ok verðr Böðvarr at bera hann, svá er hann hræddr. Nú sjá þeir dýrit. Ok því næst æpir Hött slíkt sem hann má ok kvað dýrit mundu gleypa hann. Böðvarr bað bikkjuna hans þegja ok kastar honum niðr í mosann, ok þar liggr hann ok eigi með öllu óhræddr. Eigi þorir hann heim at fara heldr. Nú gengr Böðvarr móti dýrinu. Þat hæfir honum, at sverðit er fast í umgerðinni, ok nú fær hann brugðit umgerðinni, svá at sverðit gengr ór slíðrunum, ok leggr þegar undir bægi dýrsins ok svá fast, at stóð í hjartanu, ok datt þá dýrit til jarðar dautt niðr. Eptir þat ferr hann þangat, sem Hött liggr. Böðvarr tekr hann upp ok berr þangat, sem dýrit liggr dautt. Hött skelfr ákaft. Böðvarr mælti: "Nú skaltu drekka blóð dýrsins." Hann er lengi tregr, en þó þorir hann víst eigi annat. Böðvarr lætr hann drekka tvá sopa stóra. Hann lét hann ok eta nokkut af dýrshjartanu. Eptir þetta tekr Böðvarr til hans, ok áttust þeir við lengi. Böðvarr mælti: "Helzt ertu nú sterkr orðinn, ok ekki vænti ek, at þú hræðist nú hirðmenn Hrólfs konungs." Hött sagði: "Eigi mun ek þá hræðast ok eigi þik upp frá þessu." "Vel er þá orðit, Hött félagi. Föru vit nú til ok reisum upp dýrit ok búum svá um, at aðrir ætli kvikt muni vera." Þeir gera nú svá. Eptir þat fara þeir heim ok hafa kyrrt um sik, ok veit engi maðr, hvat þeir hafa iðjat.

XXXVI. KAPÍTULI

Konungr spyr um morguninn, hvat þeir viti til dýrsins, hvárt þat hafi nokkut þangat vitjat um nóttina. Honum var sagt, at fé allt væri heilt í grindum ok ósakat. Konungr bað menn forvitnast, hvárt engi sæi líkendi til, at þat hefði heim komit. Varðmenn gerðu svá ok kómu skjótt aptr ok sögðu konungi, at dýrit færi þar ok heldr geyst at borginni. Konungr bað hirðmenn vera hrausta ok duga nú hvern eptir því, sem hann hefði hug til, ok ráða af óvætt þenna. Ok svá var gert sem konungr bauð, at þeir bjuggu sik til þess. Konungr horfði á dýrit ok mælti síðan: "Engá sé ek för á dýrinu, en hvern vill nú taka kaup einn ok ganga í móti því?" Böðvarr mælti: "Þat væri næsta hrausts manns forvitnisbót. Hött félagi, rektu nú af þér illmælit þat, at menn láta sem engi krellr né dugr muni í þér vera. Far nú ok drep þú dýrit; máttu sjá, at engi er allfúss til þess annarra." "Já," sagði Hött, "ek mun til þessa ráðast." Konungr mælti: "Ekki veit ek, hvaðan þessi hreysti er at þér komin, Hött, ok mikit hefir um þik skipazt á skammri stundu." Hött mælti: "Gef mér til sverðit Gullinhjalta, er þú heldr á, ok skal ek þá fella dýrit eða fá bana." Hrólfr konungr mælti: "Þetta sverð er ekki beranda nema þeim manni, sem bæði er góðr drengr ok hraustr." Hött sagði: "Svá skaltu til

ætla, at mér sé svá háttat." Konungr mælti: "Hvat má vita, nema fleira hafi skipzt um hagi þína en sjá þykkir? En fæstir menn þykkjast þik kenna, at þú sért inn sami maðr. Nú tak við sverðinu ok njót manna bezt, ef þetta er vel unnit."

Síðan gengr Höttur at dýrinu alldjarfliga ok höggur til þess, þá hann kemr í höggfæri, ok fellr dýrit niðr dautt. Böðvarr mælti: "Sjáið nú, herra, hvat hann hefir til unnit." Konungr segir: "Víst hefir hann mikit skipazt, en ekki hefir Höttur einn dýrit drepit, heldr hefir þú þat gert." Böðvarr segir: "Vera má, at svá sé." Konungr segir: "Vissa ek, þá þú komst hér, at fáir mundu þínir jafningjar vera, en þat þykki mér þó þitt verk frækiligast, at þú hefir gert hér annan kapp, þar Höttur er ok óvænlig þótti til mikillar giftu. Ok nú vil ek hann heiti eigi Höttur lengr, ok skal hann heita Hjalti upp frá þessu. Skaltu heita eptir sverðinu Gullinhjalta." Ok endar hér þenna þátt af Böðvari ok bræðrum hans.

HJALTA ÞÁTTTR

XXXVII. KAPÍTULI

Nú líðr á vetrinn ok þar til, sem berserkja Hrólfs konungs er heim ván. Böðvarr spyr Hjalta um háttu berserkja. Hann segir, at þat sé vandi þeira at ganga fyrir sérhvern mann, er þeir koma heim til hirðarinnar, ok fyrst fyrir konunginn ok spyrja, ef hann teldist jafnsnjallr þeim. En þá segir konungurinn svá: "Vant er þat at segja, jafnhraustir menn sem þér eruð, þar sem þér hafið framið yðr í bardögum ok blóðsúthellingum við ýmsar þjóðir svá vel í suðrálfu heimsins sem norðrálfunni," ok svarar konungr þessu þeim meir af hugprýði en lítilmennsku, því at hann þekkir sinni þeira, ok þeir vinna konunginum mikinn sigr ok mikit fé. Þá ganga þeir þaðan ok spyrja ins sama hvern mann, sem í höllinni er, en engi þykkist jafnsnjallr þeim. Böðvarr segir: "Þat er lítit drengjaval hér er með Hrólfi konungi, at allir skuli bera bleyðiorð fyrir berserkjum."

Nú hætta þeir þessu tali, ok hefir Böðvarr nú verit eitt ár með Hrólfi konungi. Ok svá kemr nú annarr jólaaptann, at eittsinn, at Hrólfr konungr sat undir borðum, at spruttu upp dyrr hallarinnar, ok gengu þar inn tólf berserkir, allir gráir af járnum, svá sem á eina ísmöl sæi. Böðvarr spyr Hjalta í hljóði, hvárt hann þorir at reyna við einhvern þeira. "Já," sagði Hjalti, "ekki við einn, heldr við alla, því at ek kann ekki at hræðast, þótt ofrefli mitt sé mér á móti, ok ekki skal einn þeira skelfa mik." Nú ganga berserkir fyrst innar eptir höllinni, ok sjá þeir, at fjölgat hefir kappa Hrólfs konungs, síðan þeir fóru heiman, ok hyggja vandliga at þeim komumönnum, ok lízt þeim hann ekki lítill fyrir sér annarr þeira, ok er sagt, at þeim hafi brugðit nokkut undarliga við, þeim sem fyrir þeim gekk. Nú ganga þeir eptir vanda innar fyrir Hrólfr konung ok spyrja hann sömu orða, sem þeir eru vanir. En konungr svarar sem honum þykkir þar til horfa eptir vanda, ok ganga svá fyrir hvern mann í höllinni, en seinast ganga þeir fyrir þá féлага, ok spyr sá, sem fyrir þeim er, Böðvar, hvárt hann teldist jafnsnjallr honum. Böðvarr segir at hann teldist ekki jafnsnjallr, heldr snjallari, hvat sem þeir reyndu, ok þyrfti hann ekki at jaga sik sem aðra gyltu, sá fúll merarsonr, ok stökkr fram á berserkinn ok undir hann, þar hann var í öllum herklæðunum, ok rekr hann niðr bölvat fall, svá at honum lá við beinbrot. Hjalti í annan stað leikr slíkt it sama. Þá varð mikit óhljóð í höllinni, ok þótti Hrólfi konungi horfast til stórs váða, ef sínir menn dræpist niðr. Hleypr hann úr hásætinu ok at Böðvari ok biðr at láta allt vera kyrrt ok í góðan máta, en Böðvarr segir hann skuli lífit missa, nema hann telist sér minni maðr. Hrólfr konungr sagði þat væri auðgert, ok lét hann berserkinn svá upp standa, ok svá gerði Hjalti eptir konungs skipan. Settust menn síðan hverr í sitt sæti, en berserkir í sín með þungri áhyggju. Taldi Hrólfr konungr fyrir þeim miklar fortölur, at þeir mætti nú sjá þat, at eigi væri neitt svá ágætt, sterkt eða stórt, at ekki mætti þvílíkt finna. "Fyrirbýð ek ykk at vekja nokkur vandræði í minni höllu, en ef þit bregðið út af þessu, þá skal það gilda ykkar líf, en verið sem ólmastir, þá ek á við óvini mína at skipta, ok vinnið svá til heiðrs ok sæmdar. Hefi ek nú þat kappaval, at ek þarf ekki upp á yðr að synjast."

Allir gerðu góðan róm á máli konungs, ok sættust svá allir heilum sáttum, ok var svá skipat mönnum í höllinni, at Böðvarr var mest metinn ok haldinn, ok sat hann upp á hægri hönd konunginum ok honum næst, þá Hjalti inn hugprúði, ok gaf konungr honum þat nafn. Því mátti hann hugprúðr heita, at hann gekk hvern dag með hirðmönnum konungs, sem hann léku svá út sem fyrr var frá sagt, ok gerði þeim ekkert grand, en var nú orðinn miklu meiri maðr en þeir, en konungi þótti várkunn, þótt hann hefði gert þeim nokkura minning eða drepit einhvern þeira. En til vinstri handar konungi sátu þeir bræðr þrír, Svipdagr, Hvítserkr ok Beigaðr, svá váru þeir orðnir mikils háttar, ok þá tólf berserkir ok annat drengjaval svá á báðar síður um allan kastalann, sem her eru

eigi nefndir. Lét konungrinn þessa sína menn fremja alls kyns leika ok listir með allra handa gamni ok skemmtun. Ok reyndist Böðvarr allra mestr hans kapp, hvat sem reyna þurfti, ok í svá miklar virðingar komst hann hjá Hrólfi konungi, at hann eignaðist hans einkadóttur, Drífu. Ok leið nú svá fram um stund, at þeir sitja at sínu ríki ok eru allra manna frægastir.

AF AÐILS UPPSALAKONUNGI OK SVÍÐJÓÐARFERÐ HRÓLFS KONUNGS

OK KAPPA HANS

XXXVIII. KAPÍTULI

Þat er nú sagt einhvern dag, at Hrólfr konungr sat í sínum konungliga sal ok allir hans kappar ok stórmenni hjá honum ok at hann helt eina kostuliga veizlu. Nú sér Hrólfr konungr á báðar hendr ok mælti: "Mikit ofrefli er hér saman komit í eina höll." Þá spurði Hrólfr konungr Böðvar, hvárt hann vissi nokkurn konung slíkan sem hann ok stýri slíkum köppum. Böðvarr segist eigi vita, -- "en einn hlutr er sá, at mér þykkir hnekkja yðar konungligri tign." Hrólfr konungr spurði, hverr hann sé. Böðvarr mælti: "Þat skortar yðr, herra, at þér heimtið ekki föðurarf yðar til Uppsala, er Aðils konungr, mágr yðar, sitr yfir með röngu." Hrólfr konungr segir, at torsótt muni eptir því at leita, -- "því at Aðils er ekki maðr einfaldr, heldr fjölkunnugr, slægvittr, kyndugr, klókr, grimmúðigr ok inn versti við at eiga." Böðvarr segir: "Þó sómir yðr, herra, at leita eptir yðrum hlut ok finna Aðils konung eitthvert sinn ok vita, hvernig hann svarar þessu máli." Hrólfr konungr sagði: "Mikill málstaðr er þetta, sem þú vekr upp, því at þar eigum vér eptir föðurhefndum at leita, er Aðils konungr inn ágjarni ok prettvísi er, ok skulum vér á hætta." "Ekki mun ek þat lasta," segir Böðvarr, "at reyna um sinn, hvat þar er fyrir, er Aðils konungr er."

XXXIX. KAPÍTULI

Hrólfr konungr býst nú til ferðar sinnar með hundrað manna ok auk kappar hans tólf ok berserkir tólf. Ekki er sagt frá ferðum þeira, fyrr en þeir koma til eins bónda. Hann stóð úti, er þeir kómu, ok bauð þeim öllum þar at vera. Konungr sagði: "Þú ert hraustr maðr, eða hefir þú nokkur efni til þess, því at vér erum eigi svá fáir saman, ok er þat ekki smábónda at taka við oss öllum." Hann hló ok mælti: "Já, herra," sagði hann, "sét hefi ek menn stundum ekki færi koma, þar sem ek hefi verit, ok ekki skal yðr skorta drykk né svá annat nætrlangt eða þat, sem þér þurfið at hafa." Konungr segir: "Þá munum vér á þetta hætta." Varð bóndi glaðr við þetta. Eru nú teknir hestar þeira ok unninn þeim beinleiki. "Hvert er nafn þitt, bóndi?" sagði konungr. "Hrana kalla mik sumir menn," sagði hann. Þar er svá beint, at varla þykkjast þeir hafa komit í beinna stað, ok er bóndi allkáttr, ok þess spyrja þeir hann einskis, at hann kynni eigi ór at leysa, ok þykkir honum hann vera inn óheimskasti. Tóku nú á sik svefn. Ok er þeir vöknudru, kól þá svá, at þeim hristust tennr í höfði ok hrukku upp allir saman ok báru á sik klæði ok allt þat, sem til fekkst, nema kappar Hrólfs konungs, þeir hlíttu þeim klæðum, sem áðr höfðu þeir. Alla kól þá um nóttina. Þá spurði bóndi: "Hversu hefir ykkur sofnast?" Böðvarr svarar: "Vel," segir hann. Þá mælti bóndi við konung: "Veit ek, at hirðmönnum þínum þykkir heldr svalt hafa verit í skálanum í nótt, ok þat var svá, ok ekki mega þeir ætla sér at standast þær þrautir, er Aðils konungr at Uppsölum mun reyna við yðr, er þeim þótti þetta svá erfitt, ok sendu heim, herra, hálflið þitt, ef þú vilt halda lífinu, því at ekki muntu með fjölmenni sigrast á Aðils konungi." "Mikill ertu fyrir þér, bóndi," sagði konungr, "ok þetta skal ráð hafa, sem þú leggur til."

Fara nú leið sína, þá þeir eru búnir, ok biðja bónda vel lifa, en konungr sendir aptr helming liðs síns. Ríða nú leið sína, ok þegar verðr annarr bær fyrir þeim, lítill. Hér þykkjast þeir kenna inn sama bónda, sem þeir höfðu áðr hjá gist. Þeim þykkir nú undarliga við bregða. Tekr bóndi enn vel við þeim ok spyr, hví þeir komi svá opt. Konungr svarar: "Vér vitum varla, hverjum brögðum vér erum

beittir, ok máttu heita réttir bragðakarlar." Bóndi segir: "Eigi skal enn illa við yðr taka." Þar eru þeir þá nótt aðra í góðum beina ok tóku svefn á sik ok vöknudu við þat, at þorsti var svá mikill kominn á þá, at þeim þótti nálíga óbæriligr, svá at þeir gátu varla hrært tunguna í höfði sér. Þeir stóðu upp ok fóru þangat til, sem skaptker eitt stóð með vín, ok drukku þar úr. Um morguninn mælti Hrani bóndi: "Enn er svá komit, herra, at þér hlýði mér, ok þykkir mér lítil þol í þeim mönnum, sem drekka verða um nætr. Meiri raun munu þér verða at þola, þá þér komið til Aðils konungs." Lusti þá á miklu illviðri, ok sitja þeir þar þann dag, ok kemr nóttin þriðja. En um kveldit var gerðr eldr fyrir þeim, ok þótti þeim helzt heitt um hönd, sem við eldinn sátu. Flestir flúðu úr því rúmi, sem Hrani bóndi hafði skipat þeim, ok stukku allir frá eldinum út utan Hrólfr konungr ok kappar hans. Bóndi mælti: "Velja megí þér, herra, ór liðinu enn, ok er þat mitt ráð, at ekki fari nema þér ok kappar yðar tólf, ok er þá nokkur ván, at þér komið aptr, en engi elligar." "Svá lízt mér á þik, bóndi," sagði Hrólfr konungr, "sem vér munum hafa ráð þín." Eru þeir þar þrjár nætr. Ríðr konungr þaðan við inn tólfta mann, en sendi aptr allt sitt lið annat.

Aðils konungr hefir njósn af þessu ok kallaði þat vel, at Hrólfr konungr vildi hann heim sækja, -- "því at hann skal hingat víst erendi hafa, svá at frásagnar skal þykkja vert, áðr en vit skiljum."

XL. KAPÍTULI

Eptir þetta ríðr Hrólfr konungr ok kappar hans til hallar Aðils konungs, ok flykkist allr borgarmúgr upp í ina hæstu turna borgarinnar at sjá prýði Hrólfs konungs ok kappá hans, því at þeir váru búnir skartsamlíga, ok þykkir mörgum mikils um vert um svá kurteisa riddara. Þeir ríða fyrst seint ok ríkmannlíga, en þá er þeir áttu skammt til hallarinnar, þá létu þeir hestana kenna spora ok hleyptu þeim at höllinni, svá at allt stökk undan þeim, sem fyrir þeim varð. Aðils konungr lætr fagna þeim vel með allri blíðu ok bauð at láta taka hesta þeira. Böðvarr mælti: "Hyggið svá til, sveinar, at hvárki bregði lagi sínu toppr né tagl í hestunum, ok gætið þeira vel ok geymið hugalt, at eigi saurgist þeir." Þetta var þegar sagt Aðils konungi, hvat vandlíga þeir hefði fyrir mælt um hestageymsluna. Hann sagði: "Harla mikít er um ofstopa þeira ok dramb. Hafið nú mitt ráð, gerið sem ek býð: Höggvið ór rófurnar nær föllum við rass upp ok skerið ór toppana, svá at þar fylgi með ennileðrit, ok leikið þá út sem háðuligast í öllu þit getið, nema látið þá tóra at eins." Þá er þeim fylgt at hallardyrum, en eigi kemr Aðils konungr í augljós.

Þá mælti Svipdagr: "Mér er kunnugt hér fyrir, ok mun ek ganga inn fyrstr, því at mér er inn mesti grunnr á, hvernig við oss mun tekit eða fyrir mun búit. Gerum ekki orð á, hverr Hrólfr konungr er, svá at Aðils konungr þekki hann ekki ór flokki várum." Gekk þá Svipdagr undan öllum ok þeir bræðr hans eptir honum, Hvítserkr ok Beigaðr, ok þá Hrólfr konungr ok Böðvarr ok svá hverr eptir öðrum. Var þá ekki við sveina at metast, því at horfnir váru þeir, sem þeim buðu til hallarinnar. Þeir höfðu hauka sína sér á öxlum, ok þótti þat mikil prýði í þær mundir. En Hrólfr konungr átti þann hauk, er Hábrók hét. Svipdagr gengr nú undan ok gætir vandlíga at öllum hlutum. Hann sér mikla umbreyting á víða. Kómust þeir yfir svá marga ófæru, sem fyrir þá var sett, at eigi er hægt at greina, ok var þess erfiðara, sem innar dró í höllina.

Ok nú komast þeir svá langt í höllina, allt þangat til þeir sjá, hvar Aðils konungr rembist í hásetinu, ok þykkir hvárumtveggja mikils um vert, at hvárir sjá aðra. Þó sjá þeir, at ekki er auðvelt enn at ganga fyrir Aðils konung, en þó eru þeir komnir hvárr svá nær öðrum, at skiljast má tal þeira. Þá tók Aðils konungr til orða: "Ok þú ert nú kominn hér, Svipdagr félagi, eða hvert mun erendit

kappans? Eða mun ekki vera sem mér synist:

Dalr er í hnakka,
auga er ór höfði,
ör er í enni,
högg eru á hendi tvau? -

ok svá er Beigaðr, bróðir hans, allr knýttur." Svipdagr mælti svá hátt, at allir máttu heyra: "Nú vil ek þau grið af þér þiggja, Aðils konungr, eptir því sem ek átti skilit af yðr, fyrir þá tólf menn, sem hér eru saman komnir." Aðils konungr svarar: "Ek vil játa þessu, ok gangið inn í höllina skjótt ok sköruliga með öruggu hjarta." Þat þykkjast þeir skilja, at tálgrafir eru gerðar um höllina fyrir innan þá, ok mun eigi frítt at reyna, hvornig fyrir er búit, en svá mikil dimma var yfir Aðils konungi, at þeir sáu óglöggd í andlit honum. Þat sjá þeir ok, at tjöldin, sem í kringum höllina eru innan henni til prýðis, eru fram brotin ok muni þar menn vera undir með vápnum. Þetta var orði sannara, at þar þusti brynjaðr maðr undan hverju skauti, þá þeir höfðu komizt yfir grafirnar, ok gerði Hrólfr konungr ok kappar hans þar ina hörðustu hríð ok klufu fólkit í tennr niðr.

Fór svá um stund, ok kennist ekki Hrólfr konungr, hvar hann er, en fólkit fell niðr unnvörpum. Aðils konungr þrútnar nú í hásetinu, þá hann sér, at Hrólfs kappar brytja niðr sitt lið sem aðra hunda, ok sér hann, at ekki mun duga svá leikit, stendr upp ok mælti: "Hverju gegnir þetta it mikla hark? Ok eru þetta inar mestu mannfýlur, hvat þér takið til bragðs, at þér látizt leita á þvílíka afburðamenn, sem oss hafa heim sótt, ok hættið skjótt ok setizt niðr, ok tökum á oss fagnað, Hrólfr mágr, allir samt." Svipdagr mælti: "Lítt haldi þér enn griðin, Aðils konungr, ok fremdarlauss ertu í þessu." Setjast þeir síðan niðr eptir þat, Svipdagr innst, þá Hjalti inn hugprúði, en Böðvarr sitr saman ok konungr, því at þeir vildu eigi, at hann væri kenndr. Aðils konungr sagði: "Þat sé ek, at þit farið ekki at mannvirðingu í ókunnu landi, eða hví hefir Hrólfr mágr ekki fleira lið?" Svipdagr sagði: "Þat sé ek, at þú sparir ekki at sitja á svikráðum við Hrólfr konung ok menn hans, ok eru þar lítil undr, hvárt hann ríðr hingat fámennr eða fjölmennr." Ok skildu þeir svá tal sitt.

XLI. KAPÍTULI

Eptir þat lét Aðils konungr ræsta höllina. Váru þá í burtu bornir inir dauðu, því at margr var drepinn af Aðils konungs mönnum, en fjöldi sárr orðinn. Aðils konungr mælti: "Gerum nú langelda fyrir vinum várum ok veitum af alvöru slíkum mönnum, svá at oss líki öllum vel." Eru nú menn fengnir til at kynda upp eldinn fyrir þeim. Hrólfs kappar sátu ávallt með vápnum sínum ok vildu aldri þau af höndum láta. Eldrinn tundraði skjótt, því at þar var ekki til sparat biki ok þurrum skíðum. Aðils konungr skipar öðrum megin eldsins sér sjálfum ok hirðmönnum sínum, en Hrólfi konungi ok köppum hans öðrum megin, ok sitja á langstólum hváirtveggju ok talast við alllíkliga sin á millum. Aðils konungr mælti: "Ekki er ofsögum sagt af hreysti ykkar Hrólfs kappa ok harðfengi, enda þykkizt þér hverjum meiri, ok er ekki logit af mætti yðar. Aukið nú eldana," sagði Aðils konungr, "því at ek skil eigi glöggd, hvat konungrinn er, ok munu þér eigi flýja eldinn, þótt ykkr megi nokkut válgna." Ok svá var nú gert sem hann sagði fyrir, ok vildi svá verða víss, hvar eð Hrólfr konungr væri, því at hann þóttist vita, at hann mundi eigi geta staðizt hitann svá sem kapparnir, ok þótti sér

þá mundu verða auðveldara at ná honum, er hann vissi, hvar hann var, því at hann vildi Hrólfr konung sannliga feigan. Böðvarr skildi þetta ok svá þeir fleiri ok hlífðu honum nokkut við hitanum, sem þeir máttu, en eigi svá, at hann yrði kenndr at heldr. Ok sem eldrinn gekk at þeim fastast, þá ætlar Hrólfr konungr þat fyrir sér at minnast þess, er hann hafði áðr heitit, at flýja hvárki eld né járn, ok sér hann nú, at Aðils konungr vill raun til þess gera, at þeir brenni þar eða ella efni eigi heitstrenging sína. Þat sjá þeir, at stóll Aðils konungs er kominn allt út ór hallarveggnum ok svá manna hans. Nú gengr fast at eldsneytit, ok sjá þeir, at bruninn fellr á þá, nema nokkut sé við gert. Eru nú brunnin mjök á þeim klæðin, ok kasta þeir þá skjöldunum á eldinn. Þá mæltu þeir Böðvarr ok Svipdagr:

"Aukum nú eldana
at Aðils borg."

Þreif þá sinn mann hvárr þeira, þá sem haldit höfðu upp eldunum, ok fleygðu þeim út á eldana ok mæltu: "Njótið nú verms af eldinum fyrir handaverk ykkar ok erfiði, því at vér erum nú fullbakaðir. Bakið ykkur nú, því at þit váruð svá iðnir at um stund at elda fyrir oss." Hjalti þrífr inn þriðja ok fleygir honum á eldinn á sínum enda ok svá hverjum þeira, sem eldana æstu. Þar brunnu þeir til ösku, ok varð þeim ekki bjargat, því at engi þorði svá nær at koma. Eptir þetta unnit fekr Hrólfr konungr til orða:

"Eigi flýr sá eldinn,
sem yfir hleypr."

Ok eptir þetta stikla þeir allir yfir eldinn ok ætla nú at Aðils konungi ok taka hann höndum. Ok sem Aðils konungr sér þetta, forðaði hann sér ok hljóp at trénu, sem stóð í höllinni, ok var þat holt innan, ok svá komst hann úr höllinni með fjölkynngi sinni ok göldrum. Og svá kemr hann í sal Yrsu drottningar ok finnr hana at máli, ok tekr hún á honum hrakliga ok mælir mörgum stórum orðum við hann: "Þú lézt fyrst drepa bónda minn, Helga konung," sagði hún, "ok níddist á honum ok heldr fénu fyrir þeim, sem átti, ok nú á svá gert ofan viltu drepa son minn, ok ertu maðr miklu verri ok grimvari en nokkurir aðrir. Nú skal ek alls við leita, at Hrólfr konungr nái fénu, ok muntu hljóta af óvirðing, sem makligt er." Aðils konungr sagði: "Þann veg mun hér fara, at hvárigir munu trúa öðrum. Mun ek ekki koma í auglýng þeira heðan í frá." Eptir þat skilja þau talit.

XLII. KAPÍTULI

Gengr Yrsa drottning þá á fund Hrólfs konungs ok fagnar honum afar vel. Hann tekr ok vel kveðju hennar. Hún fær til mann at þjóna þeim ok gera þeim góðan beina. Ok sem þessi maðr kom fyrir Hrólfr konung, þá mælti hann: "Þunnleitr er þessi maðr ok nokkurr kraki í andlitinu, eða er þetta konungr yðarr?" Hrólfr konungr mælti: "Nafn hefir þú gefit mér, þat sem við mik mun festast, eða hvat gefr þú mér at nafnfesti?" Vöggr svaraði: "Alls ekki hefi ek til, því at ek em félauss." Konungr mælti: "Sá hlýtr þá at gefa öðrum, sem til á." Hann dregr þá gullhring af hendi sér ok gefr þessum

manni. Vöggr mælti: "Gef þú allra manna heilastr, ok er þetta in mesta gersemi." Ok sem konungr fann, at honum þótti mikils um vert, mælti hann: "Litlu verðr Vöggr feginn." Vöggr mælti ok sté upp á stökk öðrum fæti: "Þess strengi ek heit, at ek skal þín hefna, ef ek lifi lengr, ef þú verðr af mönnum sigradr." Konungr svarar: "Vel ferr þér," segir hann, "en þó væri ekki til aðrir óvænni en þú."

Þat skilja þeir, at þessi maðr muni vera hollr ok trúr í því inu litla, sem hann má, en lítills hyggja þeir hann muni orka mega, því at maðrinn var auvirðiligr. Nú leynast þeir ekki fyrir honum. Síðan ætluðu þeir at sofa, ok þóttust þeir vita, at þeir mundu mega liggja óhræddir í þeim herbergjum, sem drottning hafði fengit þeim. Böðvarr mælti: "Vel er hér fyrir oss búit, ok vill drottning oss vel, en Aðils konungr vill oss svá mikit illt sem hann má. Þykkir mér mikit, ef vér verðum at hafa svá búit." Vöggr segir þeim, at Aðils konungr sé inn mesti blótmaðr, "svá at ekki finnst dæmi til. Blótar hann einum gölt, ok skil ek ekki, at slíkr óvinr megi verða, ok veri þér varir um yðr, því at hann leggr þar allt kapp á at fyrirkoma ykkir með einhverju móti." "Meiri ván þykkir mér," segir Böðvarr, "at hann muni muna oss þat, hvernig hann stökk ór höllinni fyrir oss í kveld." "Svá skulu þér til ætla," segir Vöggr, "at hann muni slægr ok grimmúðigr."

XLIII. KAPÍTULI

Þeir sofna eptir þat ok vakna við, at gnýr svá mikill er úti at heyra, at undir allt tekr ok skjálfa þótti húsit, sem þeir lágu í, svá sem alsolla léki. Vöggr tók þá til orða: "Nú mun galtinn kominn á gang ok mun sendr til hefnda við ykkir af Aðils konungi, ok er þat svá mikit tröll, at engir mega þat standast." Hrólfur konungr átti einn hund mikinn, er Gramr hét. Hann var með þeim. Hann var mjök frábær at hreysti ok sterkleik. Því næst kemr þar inn tröll í galtar líki, ok lætr aumliga í því illa trölli. Böðvarr sigar hundinum á göltinn, ok lætr hann sér ekki bilt verða ok réðst í móti geltinum. Þar verðr nú atgangr harðfengr. Böðvarr veitir hundinum lið ok höggr til galta, en aldri bítr á hans hrygg. Svá er hundrinn Gramr harðr, at hann rífr hlustirnar af galтанum ok þar með alla kinnfilluna, ok er þat allt í senn, at göltrinn ferr þar niðr, sem hann er kominn, ok þá kemr Aðils konungr at húsínu með mikit fjölmenni ok slær þegar eld í húsit. Ok við þetta verða þeir Hrólfur konungr varir, at eigi mun þá enn skorta eldneytit. Böðvarr mælti: "Illr dauðdagi er þetta, ef vér skulum hér inni brenna, ok köra ek heldr at falla fyrir vápnum á sléttum velli, ok ill verða þá ævilok Hrólfis konungs, ef svá skal til ganga. Sé ek nú ekki annat ráð vænna en ganga svá fast á, at undan gangi þilin, ok brjótumst vér svá burt ór húsínu, ef þat má leikast," -- en þat var þó ekki barnaspil, húsit var rammyggiliga smíðat, -- "ok hafi svá hverr mann fyrir sér, er vér komum út, ok munu þeir þá enn skjótt blotna." "Þetta er þjóðráð," segir Hrólfur konungr, "ok þetta mun oss fullvel duga."

XLIV. KAPÍTULI

Nú taka þeir þetta til ráðs, at þeir hlaupa á þilin svá hart ok heimsliga, at þau brotna í sundr, ok komast svá út. Er þá alþakit stræti borgarinnar af brynjuðu fólki. Tekst þar þá inn harðasti bardagi með þeim, ok gengr Hrólfur konungr ok kappar hans grimmliga fram. Verðr mjök rýrt fyrir þeim liðit. Mæta þeir aldri neinum svá stoltum né dramblátum, at ekki verði at krjúpa fyrir þeira stórum höggum. Ok í þessum harða bardaga kemr haukr Hrólfis konungs fljúgandi ór borginni ok sezt á öxl Hrólfis konungs svá látandi, svá sem hann eigi miklum sigri at hrósa. Böðvarr mælti: "Svá lætr hann

nú sem hann hafi nokkurn frama unnit." Sá maðr skundaði til eins lopts, sem haukana átti at annast ok þeir váru í geymdir, ok þykkir honum undarligt, at haukr Hrólfs konungs er í burtu, en hann finnr dauða alla hauka Aðils konungs. Lýkr með því bardaganum, at þeir drepa þar fjölda manna, ok stenzst eigi neitt fyrir þeim. En Aðils konungr er þá horfinn, ok eigi þykkjast þeir vita, hvat af honum er orðit. Þeir biðja sér griða, sem uppi standa af mönnum Aðils konungs, ok veita þeir þeim þat.

Eptir þetta ganga þeir til hallar ok inn í höllina djarfliga. Þá spyr Böövarr, á hvern bekk Hrólfr konungr vill sitja. Hrólfr konungr svarar: "Á konungspallinn sjálfan skulum vér setjast, ok mun ek setjast í öndvegi." Aðils konungr kom eigi í höllina, ok þóttist hann þungt af bíða ok mikla smán hafa fengit, hverra bragða sem hann leitaði. Þeir sátu nú um hríð með hvíld ok ró. Þá mælti Hjalti inn hugprúði: "Mun ekki ráð, at einhverr viti hesta várra ok vita, hvárt þá skortir eigi þat, sem þeir þurfa við?" Ok nú var svá gert, en þegar sá kom aptr, sagði hann hestana háðuliga út leikna ok skammfæra ok sagði frá, hvernig þeir váru út leiknir, svá sem fyrr var sagt. Ekki gaf Hrólfr konungr sik at þessu, nema hann sagði, at allt færi á einn veg fyrir Aðils konungi.

Nú kemr Yrsa drottning í höllina ok gengr fyrir Hrólfr konung ok kvaddi hann með list ok prýði. Hann tók vel kveðju hennar. Hún mælti: "Eigi er þér svá fagnat, frændi, sem ek vilda ok vera ætti, ok eigi skaltu hér lengr dveljast, sonr minn, í slíkum ófagnaði, því at liðsdráttur er mikill um allt Svíaveldi, ok ætlar Aðils konungr at drepa yðr alla, sem hann hefir viljat fyrir löngu, hefði hann því fram komit, ok hefir nú meira mátt auðna þín en tröllskapr hans. Ok nú er hér eitt silfrhorn, sem ek vil fá þér ok varðveittir eru í allir inir beztu hringar Aðils konungs ok sá einn, er Svíagríss heitir ok honum þykkir betri en allir aðrir," ok þar með fær hún honum mikit gull ok silfr í öðru lagi. Þetta fé var svá mikit allt saman, at varla kunni einn at virða. Vöggr var þar viðsaddr ok þiggr mikit gull at Hrólfi konungi fyrir sína dyggðuga þjónustu. Drottning lætr leiða fram hesta tólf, alla rauða at lit nema einn, sá var hvítur sem snjór, þeim skyldi Hrólfr konungr ríða. Þessir váru þeir, sem bezt reyndust af öllum Aðils konungs hestum, allir albrynjaðir. Hún fekk þeim skjöldu ok hjálma ok herklæði ok önnur góð klæði, sem bezt fundust, því at eldrinn hafði áðr spillt þeira klæðum ok vápnum. Alla hluti fekk hún þeim stórkostuliga, þá sem þeir þurftu at hafa. Hrólfr konungr mælti: "Hvárt hefir þú fengit mér þvílíkt fé, sem ek átta at réttu ok faðir minn hafði átt?" Hún segir: "Mörgum hlutum er þetta meira en þú áttir at heimta, ok hafi þér hér mikinn frama unnit ok þínir menn. Búið yðr nú sem bezt, svá at eigi megi á yðr ganga, því at þér munuð enn reyndir verða. Eptir þetta stigu þeir á hesta sína. Hrólfr konungr mælir ástsamliga til móður sinnar, ok skilja þau með blíðu.

XLV. KAPÍTULI

Hrólfr konungr ok kappar hans ríða nú leið sína ofan frá Uppsölum ok þar um, sem heitir á Fýrisvöllum, ok sá Hrólfr konungr, at gullhringr mikill glóaði í götunni fyrir þeim ok glumraði við, er þeir ríða yfir hann. "Því gellr hann svá hátt," sagði Hrólfr konungr, "at honum þykkir illt einsömlum," ok rennir hann af sér gullhringnum ok í götuna til hins ok mælti: "Þat skal fyrir berast, at ek taki ekki upp gull, þótt á götu liggi, ok sé engi minna manna svá djarfr, at hann taki upp. Því er honum hér kastat, at hann skuli hepta ferð vára." Þeir hétu honum því, ok í því heyra þeir lúðragang um allar áttir. Þeir sjá ógrynni liðs fara eptir sér. Þetta lið ferr svá geyst, at hverr hleypr slíkt allt, er hans hestr má af taka. Þeir Hrólfr konungr ríða rétt áfram it sama. Böövarr mælti: "Þessir sækja hart eptir, ok víst vilda ek, at nokkurir hefði erendi, ok þeir vilja víst oss finna." Konungr mælti: "Gefum

oss lítit at, þeir munu sjálfir dveljast." Réttir hann nú höndina til hornsins, þess sem gullit var í ok Beigaðr reið með ok helt í hendi sér. Hann sáir nú gullinu víða í götuna, þar sem þeir ríða um alla Fýrisvöllu, svá at göturnar glóa sem gull.

En er liðit sér þat, sem eptir ferr, at gullit glóir víða í götunni, þá hlaupa flestir af baki, ok þykkist sá bezt leika, sem skjótastr verðr til upp at taka, ok verða þar inar mestu hrifsingar ok áhöld, ok hefir sá helzt, sem sterkastr er, ok sóttist því seint eptirferðin. Ok er þetta sér Aðils konungr, liggr honum við at ganga af vitinu ok ávítar þá með hörðum orðum ok segir þeir taki upp it minna, en láti sleppa hjá sér it meira, ok muni þessi fúla skömm á hvert land spyrjast, -- "at þér skuluð lápa eina tólf menn rekast hér undan oss, svá ótöluligum fjölda sem ek hefi nú saman dregit af öllum heruðum Svíaveldis." Aðils konungr hleypir nú undan öllum, því at hann var reiðastr, en múgr manns eptir honum.

Nú sem Hrólfr konungr sér Aðils konung þeyta næst sér, þá tekr hann hringinn Svíagrís ok kastar á götuna. Ok sem Aðils konungr sér hringinn, mælti hann: "Hollari hefir sá verit Hrólfi konungi en mér, sem honum hefir fengit þessa gersemi, ok eigi at síðr skal ek nú njóta hans, en eigi Hrólfr konungr," réttir nú til spjótskapt sitt, þar sem hringrinn lá, ok vildi fyrir hvern mun ná honum, beygist nú mjök á hestinum, er hann stakk niðr spjótinu í buginn á hringnum. Hrólfr konungr sér nú þetta. Þá snýr hann aprt hestinum ok mælti: "Svínbeygða ek nú þann, sem Svíanna er ríkastr." En er Aðils konungr ætlar at draga at sér spjótskaptit ok þar með hringinn, þá hleypir þar at honum Hrólfr konungr ok hjó af honum báða þjóhnappana allt niðr at beini með sverðinu Sköfnung, er allra sverða bezt hefir verit borit á Norðrlöndum. Hrólfr konungr mælti þá til Aðils konungs ok bað hann halda þessari skömm um hríð, -- "ok máttu nú kenna Hrólfr kraka, hvar hann er, sem þú hefir lengi eptir sótt." Aðils konung sækir þá mikil blóðrás, svá at hann ómættir af, ok verðr nú at snúa aprt við verr búit, en Hrólfr konungr tók aprt Svíagrís. Skilr þar með þeim at sinni. Er þat ok ekki sagt, at þeir hafi fundizt síðan. Drepa þeir ok alla þá menn, sem mest höfðu fram riðit ok mest höfðu hætt í, því at ekki þurftu þeir lengi at bíða Hrólfs konungs ok kappa hans, ok þóttist engi þeira of góðr at embætta þeim, ok mattist engi þeira við annan, þegar færir gafst.

XLVI. KAPÍTULI

Þeir Hrólfr konungr ok hans menn fóru nú veg sinn ok ríða þann dag nær allan. Ok sem náttá tók, finna þeir bæ einn ok kómu til dyra. Er þar fyrir Hrani bóndi ok býðr þeim allan greiðskap ok kallaði, at ekki hefði farit fjarri eptir því, sem hann gat til um ferðir þeira. Konungr sannar þat ok kallar hann vera óreykblindan "Hér eru vápn, er ek vil gefa þér," segir Hrani bóndi. Konungr mælti: "Ferlig vápn eru þetta, karl," en þat var skjöldr ok sverð ok brynja. Ekki vill Hrólfr konungr þiggja vápnin. Hrani bregzt við þetta nær reiðr ok þykkir gerð til sín svívirðing mikil í þessu. "Ekki ertu þér svá hagfelldr í þessu, Hrólfr konungr," sagði Hrani, "sem þú munt ætla, ok eru þér jafnan eigi svá vitrir sem þér þykkizt," ok tók bóndi á þessu hrakliga. Varð nú eigi af nætrgreiðanum, ok vilja þeir nú ríða veg sinn, þó at nótt sé myrk. Hrani er óhýrligr undir brún at líta ok þykkist nú lítills virtr, er þeir þágu eigi gjafir af honum, letr hann nú eigi, at þeir ríði sem þeim líkar. Riðu þeir nú á burt við svá búit, ok varð ekki af kveðjum.

Ok sem þeir eru ekki langt komnir, nemr Böðvarr bjarki staðar. Hann tók svá til orða: "Eptir koma ósvinnum ráð í hug, ok svá mun mér nú fara. Þat grunar mik oss muni ekki allsvinnliga til tekizt hafa, at vér höfum því neitat, sem vér áttum at játa, ok munum vér sigri hafa neitat." Hrólfr konungr

segir: "Þat it sama grunar mik, því at þetta mun Óðinn gamli verit hafa, ok at vísu var maðrinn einsynn." "Snúum nú aptr sem hvatast," segir Svipdagr, "ok reynum þetta." Þeir koma nú aptr, ok er þá horfinn bærinn ok karlinn. "Eigi stoðar hans at leita," segir Hrólfr konungr, "því at þat er illr andi." Þeir fara nú leið sína, ok er ekki sagt af ferðum þeira, fyrr en þeir koma í Danmörk í ríki sitt, ok setjast nú um kyrrt.

Þat ráð gaf Böðvarr konunginum, at hann sé lítt í orrostum þaðan í frá. Lízt þeim þá líkara, at lítt mundi á þá leitast, ef þeir væri kyrrir, en lézt hræddr vera um þat, hversu konungrinn mundi sigrsæll upp frá þessu, ef hann treysti nokkut á þat. Hrólfr konungr segir: "Auðna ræðr hvers manns lífi, en ekki sá illi andi." Böðvarr mælti: "Þik vildum vér sízt láta, ef vér ættum at ráða, en þó hefi ek meiri grun, at skammt muni til stórra tíðenda fyrir oss öllum." Hættu þeir svá þessu tali, ok urðu þeir stórliga frægir af þessari ferð.

AF SKULDARBARDAGA OK ÆVILOKUM HRÓLFS KONUNGS KRAKA

OK KAPPA HANS

XLVII. KAPÍTULI

Nú leið svá langar stundir, at Hrólfr konungr ok kappar hans sátu með friði í Danmörk. Leitaði engi á þá. Stóðu allir hans skattkonungar í hlýðni við hann ok guldu honum sína skatta, ok svá gerði Hjörvarðr, mágr hans. Nú var eitthvert sinn, at Skuld drottning mælti við Hjörvarð konung, bónda sinn, með þungum anda: "Þat fellr mér lítt, at vit skulum gjalda skatt Hrólfi konungi ok vera nauðþínd undir hann, ok skal þat ekki vera lengr, at þú sért undirmaðr hans." Hjörvarðr segir: "Þat mun oss bezt gegna sem öðrum at líða þat ok láta allt vera kyrrt." "Þat er lítill þú ert fyrir þér," sagði hún, "at þú vilt þola hvers kyns skammir, er þér eru gerðar." Hann sagði: "Þat er ekki möguligt at fást við Hrólfr konung, því at engi þorir móti honum rönd at reisa." "Því eru þér svá litlir fyrir yðr," sagði hún, "at engi krellr er í yðr, ok hefir sá eigi jafnan, sem ekki hættir. Nú má slíkt eigi vita, fyrr en reynt er, hvárt Hrólfi konungi má ekki bella né köppum hans. En nú er svá komit," sagði hún, "at ek ætla hann muni með öllu sigrlauss, ok eigi þætti mér fjarri at reyna þat, ok þótt hann sé mér skyldr, þá skal ek honum ekki hlífa, ok því er hann einatt heima, at sjálfan hann grunar, at hann muni missa sigrinn. Skal ek nú setja ráð til, ef bíta vildi, ok skal nú ekki af draga allra bragða í at leita, at yfir taki." Var Skuld in mesta galdrakind ok var út af álfum komin í móðurætt sína, ok þess galt Hrólfr konungr ok kappar hans. "Skal nú fyrst senda menn til Hrólfs konungs ok biðja hann þess, at hann unni mér at gjalda eigi skattinn á þremr árum inum næstu, ok þá mun ek gjalda honum allan í senn upp eptir því, sem hann á at réttu. Nú þykki mér meiri ván, at þetta bragð dugi, ok ef þetta gengst við, þá skulu vér kyrru fyrir halda." Nú fara sendimenn í milli eptir því, sem drottning beiddi. Hrólfr konungr játar þessu um skattinn, sem beðit var.

XLVIII. KAPÍTULI

Á þessari stundu safnar Skuld saman öllum þeim mönnum, sem mestir váru fyrir sér, ok öllu illþýði af öllum næstu heruðum. Þessum svikum er þó leynt, svá at Hrólfr konungr verðr ekki varr við, ok eigi grunar kappana neitt um þetta, því at þetta váru mest galdrar ok gerningar. Setr Skuld hér til inn mesta seið at vinna Hrólfr konung, bróður sinn, svá at í fylgd er með henni álfar ok nornir ok annat ótöluligt illþýði, svá at mannlig náttúra má eigi slíkt standast. En Hrólfr konungr ok kappar hans hafa gleði mikla ok skemmtun í Hleiðargarði, ok alls kyns leika, þá er menn kunnu skyn á, þá frömdu þeir með list ok kurteisi. Hverr þeira hafði frillu til skemmtunar sér.

Ok nú er frá því at segja, at albúit er liðit Hjörvarðs konungs ok Skuldar, at þau fara til Hleiðargarðs með þenna ótöluliga lýð ok kómu þar at jólum. Hrólfr konungr hefir látit hafa mikinn viðrbúnað í móti jólnunum, ok drukku menn hans fast jólakveldit. Þau Hjörvarðr ok Skuld reisa tjöld sín utan borgar. Þau váru bæði stór ok löng ok með undarligum búnaði. Þar váru margir vagnar ok allir skipaðir at vápnum ok herklæðum.

Eigi gaf Hrólfr konungr gaum at þessu. Hugsar hann nú meira á stórlæti sitt ok rausn ok hugprýði ok alla þá hreysti, sem honum bjó í brjósti, at veita þeim öllum, sem þar váru til komnir, ok hans vegr færi sem víðast, ok allt hafði hann þat til, sem einn veraldligan konungs heiðr mátti prýða. En ekki er þess getit, at Hrólfr konungr ok kappar hans hafi nokkurn tíma blótat goð, heldr trúðu þeir á mátt sinn ok megin, því at þá var ekki boðuð sú heilaga trú hér á Norðrlöndum, ok höfðu þeir því

lítit skyn á skapara sínum, sem bjuggu í norðrálfunni.

XLIX. KAPÍTULI

Þessu næst er þat at segja, at Hjalti inn hugprúði gengr til húss þess, sem frilla hans er inni. Hann sér þá glöggliga, at eigi mun vera friðsamligt undir tjöldum þeira Hjörvarðar ok Skuldar. Lætr hann þó kyrrt vera ok lætr sér ekki í brún bregða, leggst nú með frillunni. Hún var kvenna fríðust. Ok sem hann hefir verit þar um hríð, sprettr hann upp ok mælti til frillunnar: "Hvárt þykkir þér betri tveir tvíelleftir eða einn áttæðr?" Hún svarar: "Tveir tvíelleftir þykki mér betri en áttæðir karlar." "Þessara orða skaltu gjalda," sagði Hjalti, "þín hóra," ok gekk at henni ok beit af henni nefit. "Kenndu mér um, ef nokkurir fljúgast á um þik, ok vænti ek, at flestum þykki lítil gersemi at þér upp frá þessu." "Illa gerðir þú til mín ok ómakliga," sagði hún. "Ekki verðr við öllu sét," sagði Hjalti.

Hann þríftr síðan vápn sín, því at hann sér, at alpakit er í kringum borgina af brynjuðu fólki ok merki eru upp sett. Skilr hann nú, at ekki þurfi at dyljast við lengr, at ófriðr sé fyrir höndum. Hann leitar til hallarinnar ok þangat, sem Hrólfr konungr sat ok kapparnir. Hjalti mælti: "Vakið, herra konungr, því at ófriðr er í garðinum, ok er meiri þörf at berjast en at spenna konur, ok þat hygg ek, at lítt aukist gull í höllinni við skattinn Skuldar, systur þinnar, ok hefir hún grimmd Skjöldunga, ok þat kann ek þér at segja, at þetta er ólítill herr með hörðum sverðum ok hervápnnum, ok þeir ganga í kringum borgina með reiddum sverðum, ok mun Hjörvarðr konungr óvingjarnligt erendi við þik eiga, ok eigi mun hann optar heðan í frá ætla at krefja þik ríkis. Þat er nú til," sagði Hjalti, "at vér munum stýra liði konungs várs, er ekki neitt sparir við oss. Efnum nú vel heitstrengingar várar, at vér verjum vel inn frægasta konung, sem nú er á öllum Norðrlöndum, ok látum þat á hvert land spyrjast mega ok launum honum nú vápn ok herklæði ok margt eptirlæti annat, því at vér munum þetta eigi forverkum gera. Hafa hér ok stórar bendingar fyrir borit, þótt vér höfum dulizt við langa tíma, ok er mér meiri grunr á, at hér munu stórir tilburðir eptir koma, svá at í minni munu verða, ok munu sumir þat kalla, at ek mæli nokkut af æðru, en vera kann, at Hrólfr konungr drekki nú it síðasta sinn með sínum köppum ok hirðmönnum. Upp nú allir kapparnir," segir Hjalti, "ok gerið skjótt at skilja við frillur yðar, því at annat liggr nú brýnna fyrir, at búast við því, sem eptir ferr. Upp, allir kappar, með hraðri svipan, ok vápnizt allir."

Þá stökk upp Hrómundr harði ok Hrólfr skjóthendi, Svipdagr ok Beigaðr ok Hvítserkr inn hvati, Haklangr inn setti, Harðrefill inn sjaundi, Haki inn frækni inn áttundi, Vötrr inn mikilaflaði inn níundi, Starólfr hét inn tíundi, Hjalti inn hugprúði inn ellefti, Böðvarr bjarki inn tólfti, ok var hann því svá kallaðr, at hann rýmdi á burt öllum berserkjum Hrólfs konungs vegna þeira ofsa ok ójafnaðar, en drap suma, svá at engi þeira þreifst fyrir honum, því at þeir váru svá sem konur hjá honum, þá á átti at reyna, ok þóttust þó honum ávallt meiri ok sátu ávallt á svikráðum við hann. Böðvarr bjarki stóð strax upp ok herklæddist ok mælti, at nú væri Hrólfi konungi þörf á stoltum drengjum, -- "ok mun þeim öllum duga hjarta ok hugr, sem eigi standa á baki Hrólfs konungs."

Hrólfr konungr sprettr þá upp ok tekr til orða með engum ótta: "Takið oss þann drukk, sem beztr er til, ok skulum vér drekka áðr ok gerast kátir ok sýnum svá, hvaða menn þetta eru, Hrólfs kappar, ok stundum þat eina, at í minni sé vár hreysti, því at hingat hafa sótt inir mestu kappar af öllum löndum, sem í nánd eru, ok inir fræknustu. Segið þat Hjörvarði ok Skuld ok þeira görpum, at vér munum drekka oss glaða, áðr en vér tökum við skattinum." Svá var gert sem konungrinn mælti.

Skuld svarar: "Ólíkr er Hrólfr konungr, bróðir minn, öllum öðrum, ok er at slíkum helzt skaði, en þó skal til skarar skríða allt at einu." Svá mikit fannst um Hrólfr konung, at hann var lofaðr bæði af vinum sínum ok óvinum.

L. KAPÍTULI

Hrólfr konungr sprettr nú ór hásætinu, er hann hafði áðr drukkit um hríð ok allir hans kappar, skilja nú við drukkin góða at sinni ok eru úti því næst nema Böðvarr bjarki. Hann sjá þeir hvergi ok undrast þat mjök, ok þykkir þeim ekki örvænt, at hann sé annathvært hertekinn eða drepinn.

Ok þegar sem þeir eru út komnir, brestr í ógurligr bardagi. Hrólfr konungr fylgir sjálfr fram merkjunum ok kappar hans þar með á báðar síður ok allr annarr borgarmúgr, hverr eigi var fár at telja, þó at þeir kæmi til lítils. Þar mátti sjá stór högg í hjálmum ok brynjum, sverð ok spjót mátti þar mörg á lopti sjá, ok svá margr hrævardalr, at þaktar váru allar grundir. Hjalti inn hugprúði mælti: "Mörg brynja er nú slitin ok mörg vápn brotin ok margr hjálmr spilltr ok margr hraustur riddari af baki stunginn, ok hefir konungr várr gott skap, því at nú er hann svá glaðr sem þá hann drakk öl fastast ok vegr jafnt með báðum höndum, ok er hann mjök ólíkr öðrum konungum í bardögum, því at svá lízt mér sem hann hafi tólf konunga afl, ok margan hraustan mann hefir hann drepit, ok nú má Hjörvarðr konungr sjá þat, at sverðit Sköfnungr bítr, ok gnestr hann nú hátt í þeira hausum." En náttúra Sköfnungs var sú, at hann kvað við hátt, þá hann kenndi beinanna. Lýstr nú í bardaga allákafan, svá at ekki neitt stendr við Hrólfi konungi ok köppum hans. Hrólfr konungr vegr svá með Sköfnung, at undrum þótti gegna, ok orka nú mjök á liðit Hjörvarðs konungs, ok fellr þat at handamáli.

Þat sjá þeir Hjörvarðr ok menn hans, at björn einn mikill ferr fyrir Hrólfs konungs mönnum ok jafnan þar næst, sem konungrinn var. Hann drepr fleiri menn með sínum hrammi en fimm aðrir kappar konungs. Hróta af honum högg ok skotvápn. En hann brýtr undir sik bæði menn ok hesta af liði Hjörvarðs konungs, ok allt þat, sem í nánd er, mylr hann með sínum tönnum, svá at illr kurr kemr í lið Hjörvarðs konungs.

Hjalti litast nú um ok sér eigi Böðvar, féлага sinn, ok mælti til Hrólfs konungs: "Hverju mun þetta gegna, at Böðvarr hlífir sér svá ok kemr eigi næri konunginum, þvílíkan kappa sem vér hugðum hann vera ok hann opt reynzt hefir?" Hrólfr konungr segir: "Þar nokkurs staðar mun hann vera, sem oss bezt gegnir, ef hann er sjálfráðr. Haltu þinni prýði ok framgöngu, en hallmæl honum ekki, því at engi yðar er hans jafningi, ok áfrý ek þó engan yðar, því at þér eruð allir inir hraustustu kappar." Hjalti hefr nú á rás ok heim til konungsins herbergja ok sér, hvar hann sitr ok hefst ekki at. Hjalti mælti: "Hversu lengi skulu vér bíða ins frægasta kappa, ok er þetta mikil ódæmi, at þú stendr ekki á þína réttu fætr ok reynir nú þína styrku armleggi, sem svá eru sterkir sem alibirnir. Upp nú, Böðvarr bjarki ok minn yfirmann, ella mun ek brenna húsit ok sjálfan þik, ok er þetta höfuðskömm, þvílíkr kappi sem þú ert, at konungrinn skuli leggja sik í háska fyrir oss, ok týnir þú svá þínu mikla lofi, sem þú hefir um stund haft." Böðvarr stóð þá upp ok blés við ok mælti: "Ekki þarftu, Hjalti, at hræða mik, því at ekki em ek enn hræddr, ok nú em ek albuinn at fara. Þá ek var ungr, flýða ek hvárki eld né járn, en eld hefi ek sjaldan reynt, en járngang hefi ek stundum þolat ok fyrir hvárigu gengit hingat til, ok skaltu at sönnu segja, at ek vil fullvel berjast, ok jafnan hefir Hrólfr konungr kallat mik kappa fyrir sínum mönnum. Á ek honum ok margt at launa, fyrst mægð ok tólf bú, er hann gaf mér, þar með marga dýrgripi. Ek drap Agnar berserk ok eigi síðr konung, ok er þat verk

haft í minnum," telr nú upp fyrir honum mörg stórvirki, er hann hafði unnit ok banamaðr orðit margra manna, ok bað hann svá til ætla, at hann mundi óhræddr til bardaga ganga. "En þó hygg ek hér við miklu meiri undr at eiga en hvarvetna þar, sem vér höfum áðr komit. En ekki hefir þú konunginum verit svá hagfelldr í þessu tilbragði sem þér þykkir, því at næri mundi nú lagt hafa áðr, hvárir sigrazt hefði, en þér hefir nú orðit meir vitfátt en hitt, at þú mundir ekki vel vilja konunginum, ok engum skyldi öðrum hans kappu enzt hafa þetta nema þér at kalla mik út nema konunginum, ok hvern annan skyldi ek drepit hafa, ok vill nú dragast til þess, sem verða vill, at engi ráð skuli duga. Ek segi þér at sönnu, at nú má ek mörgum hlutum minna lið veita konunginum en áðr þú kallaðir mik upp heðan." Hjalti sagði: "Þat er ljóst, at mér er vandast við þik ok Hrólf konung, en þó er vant ór at ráða, þá svá fellr."

LI. KAPÍTULI

Eptir þessa eggjan Hjalta stendr Böðvarr upp ok gengr út til bardagans. Er þá björninn horfinn burt úr liðinu, ok tekr nú bardaginn at þyngjast fyrir. Hafði Skuld drottning engum brögðum við komit, á meðan björninn var í liði Hrólfs konungs, þar sem hún sat í sínu svarta tjaldi á seiðhjalli sínum. Skiptir nú svá um sem dimm nótt komi eptir bjartan dag. Sjá nú menn Hrólfs konungs, hvar kemr fram úr liði Hjörvarðs konungs einn ógurligr galti. Hann var eigi minni tilsýndar en þrevett naut ok var úlfgrár at lit, ok flýgr ör af hverju hans burstarhári, ok drepr hann hirðmenn Hrólfs konungs hrönnum niðr með fádæmum.

Böðvarr bjarki ruddist nú um fast ok hjó á tvær hendr ok hugsaði nú ekki annat en vinna sem mest, áðr hann felli, ok fellr nú hverr um þveran annan fyrir honum, ok blóðugar hefir hann báðar sínar axlir ok hlóð valköstum á alla vega í kringum sik. Lét hann líkt sem hann væri óðr. En svá margan mann sem hann drepr ok fleiri aðrir Hrólfs kappar af liði þeira Hjörvarðar ok Skuldar, eru þau ódæmi at, at aldri þverrar lið þeira at heldr, ok er sem þeir hafist ekki at, ok aldri þykkjast þeir hafa komit í slík undr. Böðvarr mælti: "Drjúgt er liðit Skuldar, ok grunar mik nú, at þeir dauðu sveimi hér ok rísi upp aprt ok berist í móti oss, ok mun þat verða torsótt at berjast við drauga, ok svá margr leggr sem hér er klofinn ok skjöldr rifinn, hjálmr ok brynja í smátt sundr höggvinn ok margr höfðingi í sundr bolaðr, þá eru þeir nú grimmastir inir dauðu viðreignar, ok ekki höfum vér mátt við þessu, enda hvar er sá kappi Hrólfs konungs, sem mér frýði mest hugar ok mik kvaddi optast útgöngu, áðr en ek svaraði honum, ok eigi sé ek hann nú, ok em ek þó eigi vanr at hallmæla mönnum?" Þá sagði Hjalti: "Þú segir satt, eigi ertu hallmelasamr. Hér stendr sá, sem Hjalti heitir, ok hefi ek nú nokkut verkaefni fyrir höndum, ok er eigi alllangt í millum okkar, ok þarf ek við góðra drengja, því at af mér eru höggvar allar hlífar, fóstbróðir, ok þykkist ek þó allákaft vega, ok get ek nú eigi hefnt allra minna högga, en eigi skal nú við hlífast, ef vér skulum í Valhöll gista í kveld, ok víst höfum vér aldri hitt slík undr fyrir sem hér eru nú, ok hefir oss lengi fyrir boðat þessum tíðendum, sem nú eru fram komin." Böðvarr bjarki mælti: "Nem, hvat ek segi: Ek hefi barizt í tólf flokkorrostum ok jafnan verit kallaðr fullhugi ok hliðat fyrir engum berserk. Ek hvatta Hrólf konung at sækja heim Aðils konung, ok mættum vér þar nokkurum brögðum, ok var þat lítills vert hjá þessum ófagnaði, en nú er svá lagt til míns hjarta, at mér er ekki jafnglatt at vega sem áðr. Ek mætta Hjörvarði konungi áðan í fyrri hriðinni, svá at okkar fund bar saman, ok kastaði hvárrgi okkar löstum á aðra. Áttu vit vápnaviðskipti um stund. Sendi hann mér lag, hvar ek kennda heljarför, en ek hjó af honum hönd ok fót, ok kom annat höggit á öxl honum, ok klauf ek svá ofan

með síðunni ok með hryggnum, en svá brá hann sér við, at hann andvarpaði eigi ok svá sem hann sofnaði um stund, en ek hugða hann dauðan, ok fáir munu slíkir finnast, ok eigi barðist hann síðr ódjarfligar en áðr, ok aldri kann ek at segja, hvat hann eflir. Hér er nú margt manna saman komit á móti oss ríkra ok tíginna, er ór öllum áttum at drífr, svá at eigi má rönd við reisa, en Óðin kann ek ekki at kenna hér enn. Mér er þó mesti grunr á, at hann muni hér sveima í móti oss, herjans sonrinn inn fúli ok inn ótrúi, ok ef nokkurr kynni mér til hans at segja, skylda ek kreista hann sem annan versta ok minnsta mýsling, ok þat illa eitrvikindi skyldi verða svívirðiliga leikit, ef ek mætti hann höndum taka, ok hverjum mundi vera meiri heipt í hug, ef hann sæi sinn lánardrottin svá út leikinn sem vér sjáum nú?" Hjalti mælti: "Ekki er forlögin hægt at beygja né á móti náttúrunni at standa," ok hættu þeir svá sínu tali.

LII. KAPÍTULI

Hrólfr konungr varðist vel ok drengiliga ok af meiri hugþrýði en nokkurr maðr vissi dæmi til. Sóttu þeir at honum fast, ok varð sleginn hringr um hann af einvalaliði Hjörvarðs konungs ok Skuldar. Skuld er nú komin til bardagans ok eggjar í ákafa sitt illþýði at sækja at Hrólfi konungi, því at hún sér, at kapparnir eru ekki allnær honum, ok þetta var þat, sem Böðvar bjarka angraði stórliga, at hann gat ekki veitt lið sínum herra, ok svá fleiri kappana, því at þeir váru nú svá fúsir at deyja með honum svá sem at lifa með honum, þá þeir váru í blóma æsku sinnar. Var nú gervöll hirð konungsins fallin, svá at ekki stóð einn upp, en kapparnir flestir særðir til ólífis, ok fór þetta eptir líkendum. Sagði meistarinn Galterus, at mannligr kraptar máttu ekki standast við slíkum fjanda krapti, utan mátt guðs hefði á móti komit, -- "ok stóð þér þat eitt fyrir sigrinum, Hrólfr konungr, at þú hafðir ekki skyn á skapara þínum". Kom nú á sú galdrahríð, at kapparnir tóku at falla hverr um þveran annan, ok Hrólfr komst ór skjaldborginni ok var svá sem fallinn af mæði. Þarf þat ekki með orðum at lengja, at þar fell Hrólfr konungr ok allir hans kappar með góðum lofstír.

En hvat mikit slag þeir veittu þar, þat verðr ekki með orðum skýrt. Þar fell Hjörvarðr konungr ok allt hans lið, nema fáir níðingar stóðu upp eptir með Skuld. Tók hún svá ríkin Hrólfs konungs undir sik ok stýrði þeim illa ok skamma stund, ok hefndi Elg-Fróði Böðvars bjarka, bróður síns, sem hann hét honum, ok Þórir konungr hundsfótr, sem segir í Fróða þætti, ok fengu mikinn styrk ór Svíaríki af Yrsu drottningu, ok segja menn, at Vöggr hefði þar verit flokksforingi fyrir. Heldu þeir öllum her til Danmerkr á óvart Skuld drottningu. Gátu þeir nát hana höndum, svá at hún kom engum gerningum við, ok allt hennar illþýði drápu þeir, en kvöldu hana ýmisligum þíningum ok kómu svá ríkjunum aptr undir dætr Hrólfs konungs, ok helt svá hverr heim til sinna heimkynna.

Var haugr orpinn eptir Hrólfr konung ok lagt hjá honum sverðit Sköfnungr ok sinn haugr handa hverjum kappa ok nokkurt vápn hjá. Ok endar hér sögu Hrólfs konungs kraka ok kappa hans.